

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

**SLUŽBY NA PODPORU FUNGUJÍCÍ RODINY A UKÁZKA
JEJICH REALIZACE V ČINNOSTI MC SLUNÍČKO**

Vedoucí práce: Mgr. Helena Machulová

Autor práce: Jitka Moravčíková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce, KS

Ročník: III.

2010

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne:

Jitka Moravčíková

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Heleně Machulové
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Děkuji RSDr. Jánu Mišovičovi, CSc. za konzultace, cenné rady a připomínky.

OBSAH

Úvod.....	7
Teoretická část.....	8
1. Současná situace rodiny s malými dětmi	8
2. Co může způsobit sociální izolaci mladé rodiny	11
2.1. Potřeba řešit problémy sociální izolace	11
2.2. Příchod dítěte – změna v partnerském vztahu	11
2.3. Slučitelnost profesních a rodičovských rolí.....	12
2.4. Návrat do pracovního procesu po rodičovské dovolené.....	14
2.5. Jak ho dobře vychovat	16
2.6. Změna životního stylu po narození dítěte.....	17
2.7. Shrnutí	18
3. Stát a péče o rodinu s dětmi do 5 let věku.....	18
3.1. Mechanismy podpory rodiny státem	18
3.2. Aktivity rodinné politiky na podporu rodiny	19
3.3. Komerčně poskytované služby na podporu fungující rodiny	21
3.4. Nekomerčně poskytované služby na podporu fungující rodiny.....	22
4. Mateřské centrum jako zařízení na podporu fungování rodiny	23
5. Mateřské centrum Sluníčko	24
5.1. Vznik mateřského centra Sluníčko.....	24
5.2. Cíl a poslání	25
5.3. Služby MC Sluníčko.....	25
5.4. MC Sluníčko pro rodiče s dětmi do 5 let věku	26
5.5. Provoz MC Sluníčka.....	27
PRAKTICKÁ ČÁST.....	28
1. Cíl výzkumu	28
2. Výzkumný soubor	28
3. Technika sběru dat a metodika	29

4. Získané výroky.....	30
4.1. Okruh A - Co je důvodem návštěv Mateřského centra?.....	30
4.2. Okruh B - Potřeba sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči	32
4.3. Okruh C - Vyřizování osobních záležitostí (lékař, úřady) a společenské vyžití s manželem (partnerem).....	32
4.4. Okruh D - Potřeba vzdělávání pro návrat do pracovního procesu po mateřské dovolené.....	34
4.5. Okruh E - Rodičovská role a ocenění.....	35
5. Diskuze	36
Závěr	39
Seznam použitých zdrojů	41
Seznam příloh.....	44
Příloha č. 1 – Rozhovory č. 1 až 10	45
Abstrakt	65
Abstract	66

ÚVOD

Téma „služby na podporu fungující rodiny“ jsem si vybrala z důvodu svého profesního zaměření a také zájmu o tuto oblast. Od roku 2004 pracuji jako koordinátorka mateřského centra Sluníčko při Farní charitě Týn nad Vltavou a dvakrát týdně se díky tomu setkávám s rodiči malých dětí na mateřské nebo rodičovské dovolené, kteří do mateřského centra přicházejí, aby zde se svými dětmi trávili aktivně volný čas. Rodiče zde nacházejí svépomocné společenství, ve kterém se mohou také podělit o svoje nejčastější problémy a starosti, které jejich rodičovskou roli doprovázejí.

Cílem této práce je popsat nejčastější problémy a překážky, díky kterým se rodiče při každodenní péči o malé děti mohou dostat do sociální izolace a zjistit zda mateřské centrum Sluníčko nabízí rodičům možnost, jak tyto příčiny odstranit nebo alespoň zmírnit pomocí nabídky volnočasových aktivit.

Teoretická část práce se proto zabývá současnou situací mladé rodiny, požadavky na její fungování ze strany společnosti a okolnostmi, se kterými se mladí rodiče setkávají a které jejich rodičovskou roli ovlivňují. Politická a ekonomická situace státu se promítá také do sociální situace rodin s dětmi do 5 let věku. Zvládání rodičovské role a rodičovských kompetencí je v zájmu nejen sociální politiky státu, ale celé společnosti. Proto je zde také kapitola věnovaná péči o rodinu ze strany státu a současným trendům v rodinné politice.

Jako příklad zařízení na podporu fungující rodiny za pomoci volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi do 5 let věku je zde prezentováno mateřské centrum, které se v dnešní době stává oblíbeným místem pro trávení volného času mnoha rodin s malými dětmi. Konkrétní příklad mateřského centra Sluníčko ukazuje způsob realizace těchto služeb.

Praktická část je založena na kvalitativním výzkumu provedeném formou rozhovorů s pravidelnými návštěvnicemi mateřského centra Sluníčko. Cílem výzkumu je popsat nejčastější problémy a překážky, se kterými se rodiče pečující o děti do 5 let věku nejčastěji setkávají a zjistit zda služby mateřského centra Sluníčko dostatečně reagují na potřeby rodičů z hlediska prevence sociální izolace.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Současná situace rodiny s malými dětmi

Z mnoha stran v současné době slýcháme, že se dnešní rodina nachází v krizi. Rodina, která je považována za základní společenskou jednotku, prošla v průběhu času mnohými změnami. Na rodinu působí každá změna společenského klimatu. Socioložka Pulkrábková uvádí: „Dlouhou dobu byla rodina (nejen v sociologii) chápána jako jakási neměnná hodnota v měnícím se světě, stabilní jistota chránící před „pohybem“ venku. Jenže rodina se stejně jako celá společnost dynamicky mění a jako k dynamické jednotce k ní také musíme přistupovat.“¹

Také pozice rodin s malými dětmi se mění. Lidé, kteří dnes zakládají rodiny, k tomu mají zcela odlišné podmínky, než za jakých zakládali svoje rodiny jejich rodiče. Na rodiny s malými dětmi dnes společnost klade jiné nároky, než tomu bylo dříve. Společenské změny se odrazily také na funkcích rodiny, přesněji řečeno na nárocích, jednotlivých požadavcích a potřebách, které by měly uspokojit potřeby a požadavky každého jejího člena, ale také ty požadavky, které jsou na ni kladeny společností. Definice rodiny dle psycholožky Šulové zní: „rodina znamená soužití dvou jedinců opačného pohlaví a jejich dětí, které plní funkce reprodukční, materiální, výchovnou a emocionální.“²

U ekonomicko – zabezpečovací funkce se změnila tradiční role muže – otce jako jediného živitele rodiny a ženy – matky, která se zabývá plně celodenní péčí o děti. Dnešní společnost přináší potřebu hledání nového rozdělení rolí v ekonomicko – zabezpečovací funkci rodiny. Možný uvádí: „V moderní společnosti s lepším přístupem ke vzdělání a celkově s větší sociální mobilitou byl vliv předávání ekonomického kapitálu zeslaben. Nicméně rodina stále zůstává základním kamenem sociální nerovnosti (např. různost péče o dítě apod).“³ Dnešní společenská situace vyvolává u mladých rodin potřebu nového rozdělení

---

¹ PULKRÁBKOVÁ, K. Co v dnešní době znamená rodina, *Psychologie dnes*, s. 31

² ŠULOVÁ, L. Co v dnešní době znamená rodina, *Psychologie dnes*, s. 30.

³ MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*, s. 7.

péče o děti a domácnost mezi otce a matku tak, aby byla umožněna slučitelnost profesních a rodinných rolí obou partnerů. Stát na tuto potřebu zareagoval zavedením rodičovské dovolené v novele Zákoníku práce 2001. „Hlavním smyslem institutu rodičovské dovolené je zrovnoprávnění žen a mužů v jejich každodenních životech neboli vytváření možností pro shodnou (rovnou) participaci v obou základních sférách sociálního života jedince ve sféře soukromé i veřejné.“⁴

Emocionální funkce rodiny poskytuje svým členům citové zázemí, pocit bezpečí a jistoty, což je základní potřeba dítěte pro jeho zdárný vývoj. Matějček k tomu uvádí: „Při trvalém neuspokojování potřeby lásky, pozornosti a uznání ze strany rodičů vůči dítěti může u něho dojít k psychické deprivaci. Ta se pak může projevit v destruktivním chování vůči všemu hodnotově odlišnému, neschopnosti spolupráce či slabé vůli jedince.“⁵ Matoušek upozorňuje na změnu v postmoderní rodině z hlediska emocionálních potřeb jejích členů takto: „rodiny postmoderní doby jsou zakládány kvůli uspokojování citových potřeb partnerů (nikoli dětí!). Stabilita těchto rodin stojí a padá s citovou bilancí partnerského vztahu.“⁶

Také v této oblasti se projevuje vliv společenského klimatu. Mediální obraz dokonalé ženy, která vypadá jako modelka, zvládá se starat o děti a má práci, která jí přináší uspokojení a alespoň částečnou ekonomickou nezávislost na partnerovi, přináší potřebu vytvořit si vlastní postoj k sobě samé a tomuto mediálnímu tlaku. Zde spatřuji prostor pro komunitní práci, neziskové organizace zabývající se pořádáním besed na podporu v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí, výchovu k harmonickému partnerství, manželství a odpovědnému rodičovství.

Výchovná a socializační funkce spočívá v opravdovém zájmu o dítě, v jeho výchově a umožnění dítěti rozvíjet své schopnosti a v celkové přípravě dítěte na samostatný vstup do společnosti. V socializační a výchovné funkci hraje velkou roli také školní výchova, jejíž součástí jsou i mateřské školy. V naší zemi je

---

⁴ MAŘÍKOVÁ, H. Rodičovská (je) pro oba!. In KŘÍŽOVÁ, A., et al. *Práce a péče*, s.71.

⁵ Srov. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Děti rodina a stres*, s. 196.

⁶ Srov. MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*, s. 181.

obvyklé, že děti začínají navštěvovat předškolní zařízení již ve třetím roce života. Dnešním rodičům záleží na školním úspěchu jejich dětí, na dobrém zařazení se do kolektivu vrstevníků. Sociolog Singly ve své knize cituje historika Ariese: „V moderní rodině zaujímá dítě díky školní instituci významnější místo.“⁷ Proto se domnívám, že jeden z důvodů, proč rodiče s dětmi na mateřské a rodičovské dovolené vyhledávají možnost účastnit se spolu se svými dětmi volnočasových aktivit, je příprava na bezproblémový vstup do předškolního zařízení. Z tohoto důvodu jsem v praktické části do rozhovorů s návštěvnicemi mateřského centra také zařadila otázku na toto téma.

Velké otřesy postihly reprodukční funkci rodiny. O počtu dětí, které se narodí, rozhodují rodiče, kteří dnes běžně regulují početí za pomoci antikoncepce, což přispělo ke snížení porodnosti. „Dnes již počet dětí v rodině není výsledkem přirozeného chování, ale osobním rozhodnutím ženy nebo manželského páru, umožněné zvláště naprostým oddělením sexuálního života a reprodukce.“⁸

Dalším faktorem, který ovlivňuje reprodukční funkci v rodině je oddalování založení rodiny díky upřednostnění studia, budování kariéry, cestování, apod. V publikaci *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství* se uvádí: „Dříve byl sňatek a založení rodiny často prvními samostatnými kroky do opravdového života. Dnes se z časového hlediska dostaly do pozadí, protože mladí lidé mají v době, než tuto celoživotní odpovědnost přijmou, širší možnosti seberealizace.“⁹ Všechny výše uvedené změny vyvolávají potřebu změny v péči o rodinu.

Zvýšený individualismus v životním stylu dnešní doby přináší problémy jako je samota, izolace, nedostatek reflexe rodičovské praxe, které dříve automaticky pomáhala řešit rozšířená rodina, kterou tvořili prarodiče. V dnešní době, kdy se běžně stává, že se mladí manželé s malými dětmi odstěhují za práci nebo dostupným bydlením na druhý konec republiky, zůstává na tyto problémy

---

⁷ SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*, s. 20.

⁸ BARTOŇOVÁ, D. *Populační vývoj České republiky 1190-2002*, s. 5.

⁹ FIALOVÁ, L., HAMPLOVÁ, D., KUČERA, M., VYMĚTALOVÁ, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, s. 46.

nukleární rodina sama. Potřebuje si proto vytvořit společenství známých a přátel, které částečně rozšířenou rodinu nahrazují.

2. Co může způsobit sociální izolaci mladé rodiny

2.1. Potřeba řešit problémy sociální izolace

Mohlo by se zdát, že rodina s malými dětmi, která plní svoje základní funkce a zvládá alespoň z vnějšího pohledu svoji roli, nepotřebuje pomoc ze strany organizací a institucí, které se zabývají sociální prací. O opaku ale svědčí stále rostoucí počet mateřských a rodičovských center, rodičovských klubů, které provozují nestátní neziskové organizace nebo občanská sdružení. Tato svépomocná občanská sdružení nebo neziskové organizace si kladou za cíl předcházet sociální izolaci mladých rodin s malými dětmi. V následujících kapitolách jsem se pokusila popsat nejčastější situace, které mohou ohrozit rodiče na mateřské a rodičovské dovolené natolik, že jim hrozí sociální izolace.

2.2. Příchod dítěte – změna v partnerském vztahu

Narození dítěte přináší změnu v mnoha oblastech dosavadního života partnerů, ať už žijících v manželství nebo ve volném svazku. Možný popisuje tento okamžik jako přechod zlomový. „Ostatní životní přechody mají jakousi přípravnou periodu (sňatek je párem připravován v namlouvání, jež může být i institucionalizováno jako zasnoubení). Narození dítěte není pozvolný přechod - dítě, které tu dosud nebylo, tu jednoho dne je.“¹⁰

Přítomnost dítěte, které je závislé především na matce 24 hodin denně, přináší změny (nejen) v sexuálním životě manželů. Nechuť k sexu ze strany ženy může být způsobena jednak únavou a vyčerpáním, ale také tím, že žena jako matka soustředí svou veškerou pozornost a něhu na dítě.

Další důvody ke změně v sexuálním životě partnerů po založení společné domácnosti uvádí Jürg v knize *Psychologie lásky*: „Výjimečnost, dobývání, napětí

---

¹⁰ MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*, s. 151.

– to všechno je pryč. Vládu převzaly každodenní starosti a břemena, stres v zaměstnání, existenční starosti, zajišťování domácnosti, vyřizování a placení účtů, zařizování oprav, večerní únava a vyčerpání.¹¹ Vyrovnat se s touto situací nebývá vždy jednoduché a samozřejmé. Matoušek k situaci po narození dítěte v rodině píše: „ Matka dítěte očekává od svého muže podporu, případně pomoc. Chce od něj dostávat mnoho a může mu dávat jen málo. Režim života v rodině diktuje novorozenec. Otec by se měl umět přizpůsobit tomu, že se dočasně dostal do pozadí manželčina zájmu.“¹²

Tyto změny mohou zapříčinit konflikty mezi partnery a jejich vzájemné odcizení. Přitom uspokojivý sexuální život má vliv na emocionální stránku partnerského soužití a ta zase silně ovlivňuje rodinnou pohodu, která je nezbytná k vytvoření potřebného zázemí pro dítě.

Partnerské problémy má jistě řešit odborník - psycholog, sexuolog nebo manželský poradce. Někdy ale může pomoci společenství mateřského centra tím, že umožní podívat se na svůj problém jinými očima. Pak může rodič, který tento problém prožívá zjistit, že podobné změny prožívá většina párů po narození dítěte anebo naopak se díky tomuto pohledu zvenčí rozhodne pro odbornou pomoc.

Stále se také ještě setkáváme, zvláště v malých městech a na vesnicích, se studem využít služby například psychologa nebo sexuologa. Díky přednáškám pro rodiče, které mateřská centra pořádají také s těmito odborníky, se rodiče nebojí v případě potřeby tyto služby vyhledat.

2.3. Slučitelnost profesních a rodičovských rolí

Při narození dítěte podává rodičům v oblasti zabezpečení pomocnou ruku stát ve formě dávek z nemocenského pojištění a dávek státní sociální podpory a umožňuje tak rodičům nastoupit na mateřskou dovolenou, která trvá 22 týdnů (resp. 27 týdnů u vícerčat) a poté na rodičovskou dovolenou.

Rodičovská dovolená umožňuje střídavou péči o dítě obou rodičů, ale toto střídání není v naší zemi příliš obvyklé. Stále převládá model, kdy žena zůstává

---

¹¹ Srov. JÜRIG, W. *Psychologie lásky*, s. 76.

¹² Srov. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*, s. 69.

s dítětem doma do tří let věku a pak se vrací do zaměstnání, kde jí zaměstnavatel drží místo právě po dobu tří let.

Důvodem je finanční nevýhoda střídavé varianty, proto zůstává doma s dítětem ten z manželů, který má nižší plat, což je ve většině případů žena. „Naopak v těch zemích, v nichž jsou v rámci rodičovské dovolené stanoveny kvóty pro muže (případně speciální otcovská dovolená) a zároveň je výše rodičovského příspěvku stanovena nad průměrnou mzdu mužů nebo je odvozena od předchozí mzdy (bez nízkého stanoveného horního limitu), je argument ztráty vyššího příjmu v rodině oslaben.“¹³ Stále také přetrvává obava, jak bude zaměstnavatel pohlížet na zaměstnance (muže), který chce přerušit účast na pracovních projektech a zůstat několik měsíců nebo týdnů doma s dítětem. „Současný pracovní trh stále preferuje „mužský“ model pracovní dráhy: práci bez přerušování od ukončení studia po důchod, nerušenou soukromými (partnerskými a rodinnými) záležitostmi, dlouhou pracovní dobu podmíněnou přítomností na pracovišti, schopnost časové a prostorové flexibility a mobility podle potřeb zaměstnavatele atd.“¹⁴

Dalším problémem je nedostatek zařízení pro děti do tří let věku. Po roce 1989 došlo v naší zemi k velkému úbytku předškolních zařízení, zvláště jeslí. „V současné době je umístěno v jeslích pouze 0,5 % dětí mladších 3 let.“¹⁵ Jiné alternativy jako jsou služby soukromých placených ošetřovatelek nebo agentur na hlídání rodiče téměř nevyužívají. Důvodem je jejich stále ještě malá nabídka a také vysoká finanční náročnost.

V rámci slučitelnosti rodičovských a profesních rolí se objevuje otázka možnosti práce na zkrácený úvazek. V porovnání s některými západoevropskými zeměmi jako je Německo, Francie, Švédsko a Velká Británie, ve kterých je vysoký podíl žen pracujících na zkrácený úvazek, v České republice pracuje na

---

¹³ Srov. HAŠKOVÁ, H. Raná fáze rodičovství – péče o děti ve vybraných evropských zemích. In KŘÍŽOVÁ, A., et al. *Práce a péče*, s. 60.

¹⁴ Srov. DUDOVÁ, R., KŘÍŽKOVÁ, A.; HAŠKOVÁ, H.; MAŘÍKOVÁ, H. *Kombinace pracovního a rodinného života v ČR: politiky, čas, peníze a individuální, rodinné a firemní strategie*, s. 43.

¹⁵ HAŠKOVÁ, H., Raná fáze rodičovství – péče o děti ve vybraných evropských zemích. In KŘÍŽOVÁ, A., et al. *Práce a péče*, Praha: SLON, 2008., s. 60.

zkrácený úvazek méně než 10% žen. „To je způsobeno jak nízkou nabídkou práce na kratší úvazek, tak nevýhodami, které s ní mohou být spojeny (menší možnost kariérního růstu, snížené nároky na zaměstnanecké výhody, mzdové ohodnocení, apod.)“¹⁶ Z výše uvedených důvodů je často kritizována legislativní úprava rodičovské dovolené z roku 2008 na tzv. třírychlostní rodičovskou dovolenou, která nabízí tři varianty rychlosti čerpání dávek (viz. tabulka „Forma čerpání rodičovského příspěvku“). Rodiče s vyššími příjmy, kteří zvolí zrychlenou variantu čerpání, nemají možnost umístit dítě do předškolního zařízení z důvodů nedostatečné kapacity a soukromá péče se finančně nevyplatí rodičům, kteří sice dosáhnou na hranici rychlejšího čerpání rodičovského příspěvku, ale jejich průměrná hrubá mzda se pohybuje okolo hranice 17 000 korun měsíčně.

Forma čerpání rodičovského příspěvku.

Forma čerpání rodičovského příspěvku	věk dítěte				
	0 týdnů až 22 týdnů	22 týdnů až 21 měsíců	21 měsíců až 24 měsíců.	24 měsíců až 36 měsíců.	36 měsíců až 48 měsíců.
rychlejší čerpání (průměrná mzda $\geq$ 16 730)	*PPM	zvýšená výměra 11 400	zvýšená výměra 11 400		
klasické čerpání	PPM	základní výměra 7 600	základní výměra 7 600	základní výměra 7 600	
pomalejší čerpání po PPM	PPM	základní výměra 7 600	snížená výměra 3 800	snížená výměra 3 800	snížená výměra 3 800
pomalejší čerpání kdy nárok na PPM nevznikl	základní výměra 7 600	základní výměra 7 600	snížená výměra 3 800	snížená výměra 3 800	snížená výměra 3 800

*PPM – peněžitá pomoc v mateřství

2.4. Návrat do pracovního procesu po rodičovské dovolené

Pokud není finanční situace mladé rodiny s malým dítětem nadprůměrně dobrá, zůstává zpravidla tato rodina u tradičního rozdělení - muž, který má vyšší

¹⁶ HÖHNE, S., Raná fáze rodičovství – péče o děti ve vybraných evropských zemích. In KRÍŽOVÁ, A., et al. *Práce a péče*, Praha: SLON, 2008., s. 109.

příjem chodí do zaměstnání a žena, která má zpravidla nižší příjem, zůstává doma s dítětem do tří respektive čtyř let věku.

V případě, že jí zaměstnavatel drží pracovní místo, má většina žen zájem o návrat do zaměstnání. Ale ani tyto „šťastnější“, nepocitují svůj návrat jako bezproblémový. Po třech letech na rodičovské dovolené mají z návratu do pracovního procesu obavy. „U žen po mateřské dovolené je problém o to tíživější, že jejich sebedůvěra je obvykle ještě menší, než u jiných skupin nezaměstnaných, a několikaletá absence na trhu práce je více znevýhodňuje.“¹⁷

Problém, se kterým se rodiče po ukončení rodičovské dovolené setkávají, je nemožnost umístit dítě do mateřské školy z důvodu nedostatečné kapacity. Z výzkumu vyplývá, že „pro 40 % žen, které nastoupily do zaměstnání, až bylo jejich dítěti více než tři roky nebo nenastoupily vůbec, bylo důvodem, že se jim místo ve školce nebo jeslích zajistit nepodařilo.“¹⁸

Nastat může také situace, že se žena po rodičovské dovolené nemůže vrátit na svoje původní místo v zaměstnání, které vykonávala před nástupem na mateřskou dovolenou (zánik pracovního místa, nevhodnost z hlediska času, např. vícesměnný provoz, příliš velká vzdálenost od místa bydliště, apod.).

V takovém případě je zde možnost, aby zůstala žena doma s dítětem do čtyř let věku. Tato varianta závisí na finanční situaci rodiny a také na ochotě ženy vzdát se kariéry ve prospěch celodenní péče o rodinu. Toto východisko ale nemusí uspokojit každou ženu, která nemůže najít zaměstnání po rodičovské dovolené.

Často se stává, že z finančních důvodů si žena hledá práci i v jiném oboru nebo za nižší finanční ohodnocení než před nástupem na mateřskou dovolenou z důvodu potřeby zvládat vedle zaměstnání i péči o malé dítě. Opět je zde velmi často důvodem neochota ke zkráceným úvazkům ze strany zaměstnavatele.

Další skupinu žen po mateřské dovolené tvoří ženy, které hledají práci v jiném oboru, protože jejich bývalé pracovní místo už neexistuje a obor, ve kterém pracovaly, nemá perspektivu na trhu práce. Tyto ženy mohou využít

---

¹⁷ *Moderní společnost: Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti* [online]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf>>, s. 69.

¹⁸ KUCHAROVÁ, V., ETTLEROVÁ, S., NEŠPOROVÁ, O., SVOBODOVÁ, K. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*, s.74.

nabídky rekvalifikačních kurzů, které jim může zprostředkovat a také financovat úřad práce.

2.5. Jak ho dobře vychovat

Pro dnešní českou společnost je typická rodina s malým počtem dětí. Průměrně nepřipadají na jednu ženu ani dvě narozené děti. „Průměrný počet dětí narozených jedné ženě se v roce 2009 snížil jen nepatrně (1,50 v roce 2008, 1,49 dítěte v 1.– 3. čtvrtletí 2009)“¹⁹. Počet dětí si dnes rodiče dopředu plánují. Na otázku položenou mladým svobodným respondentům „jaký počet dětí je ideální“, dává odpověď výzkum Fialové, Hamplové, Kučery a Vymětalové. „Ideál dvou dětí vysoko převažuje a lze říci, že prostupuje napříč českou populací.“²⁰

Postoj k dítěti se změnil. Důvod mít vysoký počet dětí jako pracovní síly na zajištění rodinných statků v dnešní tržní společnosti pominul. Matoušek píše o důvodu pořizování dítěte: „Dítě je v současnosti především citovou investicí. Z čistě ekonomického hlediska je dítě investice velká a nevratná. Proto je pečlivě zvažována a proto se v rozvinutých zemích rodí děti stále méně.“²¹

Pokud se ale lidé rozhodnou pro tuto „investici“, chtějí své dítě zabezpečit nejen po stránce materiální, ale i po stránce duševní a sociální. Chtějí s ním aktivně trávit volný čas, což dokazuje vysoká návštěvnost zařízení, která nabízejí volnočasové aktivity a kroužky pro děti již od několika měsíců věku (např. kurz plavání). Dnes je úplně běžné absolvovat s batoletem letecký zájezd, navštěvovat restaurace. Je jistě dobré, že na tyto aktivity nemusí rodiče úplně rezignovat. Pozitivně hodnotím také společné volnočasové aktivity rodičů s dětmi, které příznivě působí na vzájemné vztahy v rodině a podporují rodinné soužití.

Ale velká nabídka společensko - kulturních akcí, zájmových kroužků pro nejmenší děti může děti přetěžovat a rodiče se tak mohou místo spokojeného dítěte dočkat únavy a pláče. „Výchova dítěte je u nás, stejně jako ve všech zemích

¹⁹ *Businessinfo.cz*. [online]. Pohyb obyvatelstva (1. až 3. čtvrtletí 2009). Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/demograficke-a-socialni-udaje/pohyby-obyvatelstva-1-3-ctvrtleti-2009/1000451/55675/>>.

²⁰ FIALOVÁ, L., HAMPLOVÁ, D., KUČERA, M., VYMĚTALOVÁ, S. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, s. 90.

²¹ MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*, s. 182.

ležících od nás na západ, poznamenána vysokým tlakem rodičů na školní výkony dětí.²² Začínají se objevovat případy, kdy dochází až k přetěžování už předškolních dětí kroužky a pravidelnými činnostmi, které se stávají povinností a přestávají být zábavou. Tyto případy dokazují přenášení neuspokojených potřeb žen realizovat se v kariéře na dítě, na které jsou kladeny neúměrné nároky zejména v oblasti učení.

Proto je potřeba, aby rodiče posoudily a ze široké nabídky vybraly, jaký program je pro jejich dítě vhodný a také jak často se takových programů účastnit.

2.6. Změna životního stylu po narození dítěte

Na otázku „Co konkrétně dnes mladí lidé potřebují, aby mohli mít děti?“²³, odpovědělo dle výzkumu 47,3 % dotázaných vlastní byt. Dnes považuje většina lidí samostatné bydlení za stěžejní předpoklad pro pořízení si dítěte. Situace na trhu s byty ale není pro mladé rodiny příliš příznivá, a pokud chtějí získat dostatečně velký byt, ve kterém by mohla bydlet rodina s dětmi i v budoucnu, jsou nuceni přestěhovat se do menšího města nebo do lokality s levnějšími byty. Tím dochází k přerušení kontaktů se známými, zvláště pro ženu, která zůstane doma s dítětem. Díky tomuto stěhování může být ohrožena sociální izolací.

Tříleté přerušení pracovního procesu, které je u nás obvyklé (na rozdíl od některých západních zemí, kde je obvyklé aby se žena vrátila do zaměstnání brzy po porodu na zkrácený úvazek), může způsobit některým ženám přerušení sociálních kontaktů. Ženy, které měly většinu svých známých a přátel ve svém bývalém zaměstnání se mohou cítit opuštěny a může jim chybět popovídání si s kolegy z práce, účast na pracovních projektech.

Doba tří let, která je před nimi a po kterou „musí“ být s dítětem doma (když ho chtěly), u nich často vzbuzuje obavy o opětovný úspěšný návrat do zaměstnání. Tyto pocity mohou prohlubovat u těchto žen nespokojenost samých se sebou.

---

²² MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*, s. 42.

²³ FIALOVÁ, L., HAMPLOVÁ, D., KUČERA, M., VYMĚTALOVÁ, S. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, s. 84.

Křížová a Vymětalová vidí řešení tohoto problému ve skloubení role pracovní a role rodičovské za pomoci zkrácených pracovních úvazků a celkově větší flexibility v zaměstnání. „Rodičovství je pro ženy na českém trhu práce jednoznačným handicapem. Zatímco vyspělé evropské země si uvědomují, že ženy a muži participující na trhu práce jsou zároveň rodiči a že je ekonomicky a sociálně neudržitelné rozdělit společnost na ty, kteří rodí a pečují o děti, a na ty, kteří pracují a vydělávají, česká sociální politika je stále založena na mýtu oddělených světů.“²⁴

2.7. Shrnutí

Výše uvedené situace a problémy se mohou objevit v různé míře v každé mladé rodině. Některé z nich se neobejdou bez pomoci institucí poskytujících sociální služby jako poradenství, krizové a terapeutické služby nebo služby sociální prevence (např. raná péče). Někdy ale stačí, aby mohli rodiče svoji situaci probrat s jinými rodiči a získali určitý nadhled, který jim pomůže jejich situaci zlepšit. Neformální rada, správná informace ve správný čas a posílení sebevědomí ve správný čas – to vše rodičům nabízí svépomocné, neformální společenství v mateřském centru.

3. Stát a péče o rodinu s dětmi do 5 let věku

3.1. Mechanismy podpory rodiny státem

Stát si uvědomuje nezastupitelnou roli rodiny ve výchově a růstu budoucích generací. Na prosperitě rodiny závisí udržitelný rozvoj naší společnosti, rozvoj kulturní, sociální i ekonomický. „Komplexní a účinná politika podporující rodinu ve všech jejích základních sociálních funkcích (prorodinná politika) vychází z přesvědčení, že péče o děti a jejich výchova není jen soukromou záležitostí rodičů, ale i významným prvkem úspěšného rozvoje společnosti. Pomoc státu a společnosti rodinám s dětmi musí být pojímána jako významná sociální

---

²⁴ KRÍŽOVÁ, A., VOHLÍDALOVÁ, M. Kdo se bojí zaměstnané matky?. In KRÍŽOVÁ, A., et al. *Práce a péče*, s. 94.

investice do budoucího rozvoje celé společnosti, nikoli jen jako zátěž pro státní rozpočet.²⁵

Stát má možnost různými mechanismy podpořit své občany v některých životních situacích. Založení rodiny a výchova dětí většinou znamená, že jeden z manželů (nebo partnerů), ve většině případů se jedná o ženu, odejde ze zaměstnání a zůstává s dětmi doma. Rodina tak přichází o jeden ze svých příjmů a zároveň jí, v souvislosti s narozením potomka, náklady na fungování stoupají. V této situaci podává rodinám svoji pomocnou ruku stát a pomocí dávek státní sociální podpory (rodičovský příspěvek a přídavky na dítě) a dávek nemocenského pojištění (peněžitá pomoc v mateřství a ošetřovné).

Do strategie rodinné politiky státu kromě pomoci dávkovým systémem patří také aktivity na podporu rodiny. V národní koncepci rodinné politiky z roku 2005 byl stanoven základní cíl: „Vytvořit všestranně příznivější společenské klima a podmínky pro rodinu, umožňující lidem realizovat vlastní životní strategie v naplňování partnerských a rodičovských plánů. Respektovat přitom diferencované zájmy a potřeby různých rodinných typů a členů rodin.“²⁶ Tento cíl má být dosažen právě za pomoci zapojení aktivit na podporu rodiny do systému rodinné politiky státu.

3.2. Aktivity rodinné politiky na podporu rodiny

Jednotlivé aktivity jsou rozděleny podle okruhu osob, kterým jsou určeny, dále podle charakteru služeb – zda má sloužit pro prevenci patologických jevů v rodině nebo řeší již vzniklé krizové situace. Jiné služby bude užívat rodina nebo její příslušníci v těžké životní situaci jako je domácí násilí a jiné služby vyhledá rodina, která dobře plní svoje funkce, ale může být ohrožena sociální izolací, například senior po nástupu do starobního důchodu. Bez pomoci státu se neobejde ani rodina, jejímž členem je osoba se zdravotním postižením. Nabídka služeb

---

²⁵ *Národní koncepce rodinné politiky*, [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf>, s. 5.

²⁶ *Národní koncepce rodinné politiky*, [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf>, s. 5.

zaměřených na pomoc státu by měla proto pokrývat potřeby různých okruhů osob tak, aby vyloučila sociální izolaci, která brání správnému plnění funkcí rodiny.

Z pohledu rodinné politiky lze rozlišit tři typy aktivit zaměřených na podporu rodiny:

a) Sociální služby pro rodinu

Sociální služby pro rodinu jsou zaměřeny na pomoc a podporu jednotlivým členům rodiny nebo rodině jako celku nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci za účelem prevence sociálního vyloučení. „Okruh a spektrum sociálních služeb se v posledních desetiletích neobyčejně rozšířil, od zajištění základních životních potřeb až po specializované odborné služby pro skupiny zdravotně postižených.“²⁷

Základními druhy sociálních služeb jsou:

- sociální poradenství (např. manželské a rodinné poradenství, poradny pro osoby se zdravotním postižením, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí)
- služby sociální péče (např. osobní asistence, pečovatelská služba, odlehčovací služby)
- služby sociální prevence (raná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní programy)

b) Sociálně – právní ochrana dětí

Dítě ve smyslu mezinárodních dokumentů Deklarace práv dítěte, přijaté Valným Shromážděním OSN 20. listopadu 1959 a Úmluvy o právech dítěte přijaté v roce 1989, potřebuje pro svou tělesnou a duševní nezralost zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením a po něm. Zákony proto také respektují jeden ze základních principů fungování rodiny, a to právo a povinnost rodičů společně vychovávat a pečovat o děti, a pokud je toho třeba, požadovat pomoc. Jakékoliv zasahování do soukromí a rodinného života je možné

---

²⁷ TOMESŠ, I. *Sociální politika teorie a mezinárodní zkušenost*, s. 179.

teprve tehdy, jestliže rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dětí o to požádají nebo se o děti nemohou nebo nechtějí starat.

"Sociálně - právní ochrana dítěte představuje zajištění práva dítěte na život, jeho příznivý vývoj, na rodičovskou péči a život v rodině, na identitu dítěte, svobodu myšlení, svědomí a náboženství, na vzdělání, zaměstnání, zahrnuje také ochranu dítěte před jakýmkoliv tělesným či duševním násilím, zanedbáváním, zneužíváním nebo vykořisťováním."²⁸ V České republice je upravena zákonem č. 359/1999 Sb.

Činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí:

- preventivní a poradenská činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí v náhradní rodinné péči
- práce s dětmi vyžadující zvýšenou pozornost v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- zřizování zařízení sociálně-právní ochrany dětí

c) Služby na podporu fungující rodiny

Tyto služby mají preventivní a podpůrný charakter. Jejich účelem je usnadňovat a posilovat partnerské a manželské soužití a rodičovství, podporovat rodiny v péči o děti a při harmonizaci práce a rodiny. Zde se nachází prostor pro komunitní sociální práci nebo jiné formy zapojení laické veřejnosti.

3.3. Komerčně poskytované služby na podporu fungující rodiny

Do komerčních služeb na podporu fungující rodiny můžeme zařadit služby hlídání dětí do tří let věku a nad tři roky věku nerodičovskou osobou, pomoc s vedením domácnosti (např. údržba domácnosti, rodinné zásobování) a volnočasové a vzdělávací aktivity pro děti. Tyto služby jsou upraveny zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání a je zde také zákonem stanoven okruh osob, který je způsobilý tuto činnost vykonávat.

---

²⁸ MPSV ČR. [online]. Dostupné z WWW: < <http://www.mpsv.cz/cs/7242> >.

3.4. Nekomerčně poskytované služby na podporu fungující rodiny

„Do této kategorie služeb patří:

1. Poskytování volnočasových aktivit pro děti nebo pro rodiny s dětmi (např. centra pro rodinu, družiny, mateřská centra).
2. Podpora v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí (zejména přednášková činnost a poradenství).
3. Podpora a výchova k harmonickému partnerství, manželství a odpovědnému rodičovství (zejména přednášková činnost a kurzy)
4. Ostatní druhy aktivit k podpoře fungující rodiny²⁹

V této kategorii služeb se nachází prostor pro zapojování laiků do aktivit na podporu rodiny, kteří se sdružují v rámci komunit nebo občanských sdružení za podpory místní samosprávy a také pro činnost nestátních neziskových organizací.

Dle rozdělení z hlediska sociální práce se můžeme setkat s těmito druhy:

a) rodinná svépomoc – vykazuje znaky sociální práce se skupinou. Matoušek uvádí jako příklad jednoho z mnoha rozmanitých druhů skupinové práce právě rodičovská a mateřská centra. „Matky na mateřské dovolené se sdružují, aby nestrádaly sociální izolací a mohly nabídnout svým dětem společné hry a činnosti a aby se vzdělávaly a rozvíjely své zájmy.“³⁰

b) komunita, která má svůj zájem na vyřešení určité situace, popřípadě odstranění problému. Například mladé rodiny s dětmi ve farním společenství, které mají potřebu se scházet a díky této potřebě založí rodinné centrum, vykazuje znaky komunitní práce. Právě mateřská a rodičovská centra velmi dobře charakterizuje Hartlova definice komunity. „Komunita je místo, kde člověk může získávat emocionální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě.“³¹ Sílu komunitního společenství a rodinné svépomoci si uvědomuje také stát, který dlouhodobě podporuje činnost nestátních neziskových organizací a občanských sdružení zabývajících se volnočasovými aktivitami pro mladou

---

²⁹ MPSV ČR. [online]. Dostupné z WWW: < <http://www.mpsv.cz/cs/7242> >.

³⁰ MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*, s. 154.

³¹ HARTL, P. *Komunita občanská a komunita terapeutická.*, s. 35.

rodinu a posilováním rodičovských rolí formou grantů Ministerstva práce a sociálních věcí a jednotlivých krajů.

V roce 2008 vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí metodiku „Rodinná politika na úrovni krajů a obcí“, ve které uvádí cíle, které má rodinná politika na úrovni obcí a krajů podpořit. „Hlavním cílem regionální rodinné politiky je vytvořit na úrovni krajů a obcí příznivé podmínky pro vznik a fungování rodin (prostředí přátelské rodině) prostřednictvím souhrnu provázaných opatření, spočívajících nejen ve finanční podpoře rodiny, ale zejména v podpoře služeb pro rodinu, společensko-kulturních akcí, vzdělávacích a osvětových aktivit, dostupného bydlení, dále přizpůsobováním a budováním infrastruktury.“³²

Mezi specifické cíle dále zařazuje také podporu volnočasových aktivit, kulturně společenských akcí pro rodinu, integraci přistěhovalých a národnostních menšin.

Tato podpora ze strany státu ukazuje, že stát si je vědomý potřebnosti organizací, které skrze nabídku volnočasových aktivit pro rodinu s dětmi do 5 let věku napomáhají jejímu fungování, nabízejí prostor ke smysluplnému společnému trávení času a brání tak vzniku sociální izolace.

4. Mateřské centrum jako zařízení na podporu fungování rodiny

Lidé se společnými zájmy nebo lidé v podobné životní situaci mají přirozeně tendence se scházet, sdružovat a společně se snaží o změnu ve věcech, které jsou pro jejich život důležité. Po roce 1989 vzniklo mnoho občanských sdružení, které mají různá poslání, cíle a zaměření působnosti. Jedním z takových sdružení jsou i mateřská centra, která sdružují rodiče s malými dětmi.

Tato centra zakládají většinou samy matky na mateřské či rodičovské dovolené nebo je zaštiťují neziskové organizace, což je příklad také mateřského centra Sluníčko, jehož činnost v této práci představuji.

---

³² *Rodinná politika na úrovni krajů a obcí* [online]. Dostupné z WWW: < http://www.mpsv.cz/files/clanky/6778/Rodinna_politika.pdf >., s. 11.

V posledních letech dochází k vyšší podpoře vzniku mateřských center také ze strany obcí. Tento trend je vyvolaný koncepcí rodinné politiky, do které se mezi opatření dostává podpora nestátní neziskové organizace angažující se v oblasti podpory rodiny a rodičovství v rámci dotačních řízení. Zde můžeme pozorovat zájem ze strany státu o zapojení obcí a krajů do aktivit rodinné politiky, které mají nyní větší možnost působnosti v podpoře aktivit služeb zaměřených na prevenci sociálního vyloučení rodičů s malými dětmi, posilování rodičovských kompetencí a partnerských a manželských vztahů. Právě tyto služby mohou totiž mateřská centra svým uživatelům nabízet.

Myšlenka mateřských center, ve kterých se budou sdružovat ženy s malými dětmi, se do České republiky dostala z Německa krátce po roce 1989. V roce 1992 u nás vzniklo první mateřské centrum v YMCA³³ Praha. Jeho zakladatelkou je Mgr. Rut Kolínská. V knize *Mateřská centra* popisuje způsob jak založit mateřské centrum: “princip fungování MC je vlastně strašně jednoduchý: umět se včas spojit s lidmi – v tomto případě s matkami – které mají také malé děti a obdobné problémy a tohoto svého *handicapu* využít k zorganizování krásné komunity, skupiny lidí, kteří se rádi scházejí, pomáhají si, rozumějí si a je jim spolu dobře. A jejich dětem také.”³⁴

5. Mateřské centrum Sluníčko

5.1. Vznik mateřského centra Sluníčko

Mateřské centrum Sluníčko (dále jen MC Sluníčko) vzniklo v roce 2004. Skupina vltavotýnských maminek na mateřské dovolené, které se scházely neformálně, se obrátily na Farní charitu Týn nad Vltavou se svým záměrem založit mateřské centrum. Farní charita Týn nad Vltavou zajistila prostory v budově fary a začala provozovat mateřské centrum. Za peníze získané z grantu

---

³³ YMCA je křesťansky orientované, dobrovolné, nepolitické a neziskové sdružení, které usiluje o plnohodnotný život mladých lidí. Organizace vznikla v roce 1844 v Londýně, v Československu působí od roku 1919.

³⁴ KOLÍNSKÁ, R. *Mateřská centra*, s. 10

Ministerstva práce a sociálních věcí vybavila hernu, ve které probíhají schůzky rodičů s dětmi. K dispozici je také učebna, kde probíhají výukové programy a besedy pro rodiče.

5.2. Cíl a poslání

MC Sluníčko je v první řadě zařízením sociální prevence pro rodiny s dětmi. Cílem MC Sluníčko je umožnit rodičům s malými dětmi vyjít z izolace, do které se dostávají celodenní péčí o dítě.

Cílovou skupinu tvoří rodiče (prarodiče) s dětmi do 5 let věku. Posláním mateřského centra Sluníčko je poskytnout rodičům s malými dětmi prostor pro aktivní trávení volného času a vzájemné neformální stýkání s ostatními rodiči v podobném postavení, poskytovat vzdělávání a využívání vlastních schopností či znalostí. Pomocí nabídky volnočasových aktivit posilovat rodičovskou roli, napomáhat rozvíjení vzájemné komunikace v rámci společenství, ale i mezi rodičem a dítětem. Děti v MC Sluníčko nacházejí přirozené společenství vrstevníků, obohacují se o nové vztahy, zkušenosti, vše v prostředí vzájemné důvěry.

5.3. Služby MC Sluníčko

MC Sluníčko nabízí rodičům s malými dětmi vzájemné setkávání, aktivní zapojení do činnosti MC Sluníčko, mohou se účastnit přípravy programu pro děti, uspořádat pro ostatní rodiče přednášky na zajímavá aktuální témata např. péče o vzhled, zdravá výživa, apod., ve kterých uplatní své dosavadní zkušenosti a znalosti ze své profese.

MC Sluníčko nabízí rodičům na mateřské / rodičovské dovolené také vzdělávání – pravidelnou výuku angličtiny 1x týdně, vedenou dobrovolnicí - matkou na rodičovské dovolené a možnost bezplatného využití počítače s internetovým připojením. Rodiče ho mohou využívat zejména při procvičování

již získaných dovedností v kurzech společnosti Attavena³⁵, se kterou Farní charita spolupracovala v minulých letech.

Hlavní náplní MC Sluníčko jsou pravidelná setkávání rodičů a dětí na schůzkách, které se konají 2 x týdně. Zde mají možnost zapojovat se do připravených her, soutěží, výtvarné činnosti, zpěvu, tanečních a sportovních aktivit. Mezi oblíbené akce patří Masopustní karneval, poznávací výlety do blízkého okolí – šipkovaná, výlet vlakem za pokladem, divadlo pro nejmenší, zahradní olympiáda, program celistvé náboženské výchovy pro rodiče s předškolními dětmi. Mezi nejúspěšnější akce patří také již tradiční Mikulášská besídka v kostele sv. Jakuba.

Děti a rodiče se akcí účastní dobrovolně, účast na připravených programech není povinná. Mohou si přijít jen tak pohrát, popovídat si.

Od ledna 2007 Farní charita Týn nad Vltavou v MC Sluníčko poskytuje krátkodobé hlídání dětí, které zajišťuje pracovnice charity v herně MC Sluníčko. V této době si otec nebo matka může zařídit vše potřebné, zejména návštěvu úřadů, lékaře a jiných osobních záležitostí. Pro děti je připraven program v herně (výtvarná činnost, říkanky atd.).

5.4. MC Sluníčko pro rodiče s dětmi do 5 let věku

Pro děti mají návštěvy mateřského centra význam hlavně v tom, že zde trénují zručnost, tvořivost a také sociální dovednosti, jako je navazování prvních přátelství, zvládat za pomoci rodičů konflikty s vrstevníky, účastnit se společných činností. Zejména děti z menších vesnic nebo z rodin, které se nedávno do Týna nad Vltavou přistěhovaly, zde nacházejí přirozené společenství vrstevníků, nové kamarády a prostředí vzájemné důvěry. Pravidelné navštěvování MC dětem pomáhá lépe se zapojit do kolektivu při nástupu do mateřské školy.

Rodičům umožňuje setkávání v MC Sluníčko vyjít z izolace a najít svépomocné společenství, které jim pomáhá mimo jiné lépe se zorientovat

---

³⁵ Attavena, o.p.s. je zaměřena na vzdělávání a rozvoj neziskových organizací v České republice a střední a východní Evropě. Cílem je podpora a vzdělávání sociálně znevýhodněných osob. Farní charita společně s Attavenou uspořádala několik počítačových kurzů pro seniory, rodiče na mateřské dovolené a nezaměstnané.

v situacích, které přináší péče o děti do 5 let věku. Zvláště mladým rodičům z malých vesnic a samot z Vltavotýnska nebo rodinám s dětmi na mateřské / rodičovské dovolené, které se do Týna přistěhovaly za práci (Jaderná elektrárna Temelín, vojenská posádka v Bechyni), MC Sluníčko zprostředkovává kontakt se stejnou cílovou skupinou, kde je možnost přirozeného začlenění do kolektivu.

Podporu zvládnutí rodičovské role nabízí MC Sluníčko jednak formou vzájemného působení ve společenství, zejména osvojování si správných modelů chování, které si mezi sebou rodiče vzájemně předávají, jako je vstřícnost, vřelost, zájem. Mateřské centrum Sluníčko umožňuje díky záštitě Farní charity zprostředkovat v případě potřeby rychlou pomoc v rámci občanské poradny Farní charity.

5.5. Provoz MC Sluníčka

Průměrná návštěvnost MC Sluníčko se pohybuje okolo 20 rodičů s 1 nebo i více dětmi týdně. Během jednoho kalendářního roku navštíví MC Sluníčko alespoň 1krát asi 50 klientů - rodičů.

Provoz MC Sluníčko je financován z grantů Ministerstva práce a sociálních věcí, z grantů Jihočeského kraje, z příspěvků Města Týn nad Vltavou a z výnosů Tříkrálové sbírky.

Chod MC Sluníčko zajišťuje jedna pracovnice Farní charity - koordinátorka, která zajišťuje provoz, připravuje program schůzek spolu s návštěvníky centra.

PRAKTICKÁ ČÁST

1. Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je popsat nejčastější problémy a překážky, díky kterým se návštěvnice mateřského centra Sluníčko při každodenní péči o malé děti mohou dostat do nepříznivé situace, která ohrožuje jejich rodičovskou roli a vede k izolaci od okolního světa. Zjistit názor návštěvnic mateřského centra na dostatečnost podpory státu rodin s malými dětmi. Posoudit, zda služby a volnočasové aktivity, které mateřské centrum Sluníčko nabízí, dostatečně reagují na potřeby rodičů a mohou pomoci z hlediska prevence sociální izolace.

2. Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří 10 žen – pravidelných návštěvnic mateřského centra Sluníčko. Tyto ženy jsou na rodičovské dovolené. Věková struktura výzkumného souboru je 24 až 42 let. Respondentky nebyly vybírány podle speciálních kritérií, jednalo se běžné návštěvnice, které navštívily mateřské centrum Sluníčko ve dnech, kdy se rozhovory konaly a které souhlasily s rozhovorem.

Dosažené vzdělání žen z výzkumného souboru:

střední odborné – vyučená	4 ženy
úplné střední s maturitou	3 ženy
Vysokoškolské	3 ženy

Počet dětí v rodině:

1 dítě	4 ženy
2 děti	4 ženy
3 děti	2 ženy
4 a více	0 žen

Bydliště matek

Obec méně než 100 obyvatel	1 žena
Obec 100 až 999 obyvatel	1 žena
Obec 1 000 až 9 999 obyvatel	8 žen
Obec více než 10 000 obyvatel	0 žen

3. Technika sběru dat a metodika

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu hloubkového rozhovoru s 10 pravidelnými návštěvnicemi mateřského centra. Téma rozhovoru tvořilo 5 okruhů otázek. V průběhu rozhovoru byly pokládány další doplňující otázky, které se k okruhu přímo vztahovaly. Rozhovor byl zaznamenán na záznamník mobilního telefonu a byl vytvořen doslovný přepis záznamu. Z důvodu nedostatečné kvality zvukového záznamu bude k práci přiložen pouze doslovný přepis. Získané údaje byly jednak doslovně citovány a jednak dále interpretovány. Rozhovory proběhly v listopadu 2009.

Výzkumné okruhy

Okruh A: Co Vás přivedlo do Mateřského centra?

Okruh B: Cítíte potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

Okruh C: Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Okruh D: Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu?

Okruh E: Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete? Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

4. Získané výroky

4.1. Okruh A - Co je důvodem návštěv Mateřského centra?

Všechny ženy na tuto otázku odpověděly, že nejdůležitějším rozhodnutím, proč vyhledat mateřské centrum, je naplňování potřeby kontaktu s vrstevníky pro jejich děti. Ženy vítají možnost navštěvovat zařízení, ve kterém si děti zvykají na kolektiv vrstevníků. Očekávají, že takový pravidelný kontakt bude mít pozitivní vliv na bezproblémový nástup do mateřské školy.

„...aby byl Bořek mezi dětma, taky protože jsou tady pokaždé jiné děti, nejsou tu stejné tváře jako třeba na cvičení, kam chodí pořád stejný maminky a děti. Naučí se tu spoustu věcí...“ (Hana, 27 let)

„Úplně náhodou. A hlavně kvůli dětem, protože se bojí jinejch dětí, tak aby se přestaly bát a byly v kolektivu.“ (Michaela, 25 let)

„Aby Terežka nebyla pořád jenom doma, aby se rozvíjela, aby se naučila i jiný věci než ji učím já doma.“ (Jana, 26 let)

„Mě sem přivedlo doporučení od kamarádky. Já zrovna nejsem člověk, kterej by vyhledával společnost, ale chtěla jsem, aby Silvinka byla od počátku mezi dětičkami, aby si zvykala a nebála se jich.“ (Marcela, 29 let)

Nedostatek kontaktů s lidmi ve stejné situaci (rodiče, kteří se starají o malé děti) jako důvod začít navštěvovat mateřské centrum uvedla žena z malé vesnice a jedna žena, která se do města přivdala, takže má okruh svých přátel ve vzdálenějším městě. Dalším důvodem je také přestěhování po založení rodiny, kdy vyvstává potřeba pořízení většího bytu. Tyto ženy uvítaly možnost seznámit se blíže s ostatními návštěvnicemi mateřského centra skrze společné volnočasové aktivity rodičů s dětmi. Ty přinášejí možnost, někdy i nutnost vzájemné komunikace mezi matkami.

„Když jsem zjistila, že v Tejně jste, tak jsem sbalila děti a jela jsem. Muž sice huroval, že pořád někde lítám, ale já už jsem devět let doma s dětma! Na vesnici, kde bydlí samí důchodci. ...Jo, pro děti je to tu taky fajn, aspoň se otrkaj, než pudou do školky, ale já už sem to potřebovala víc, než oni.“ (Dáša, 39 let)

„My sme přišli z Budějic, protože tam jsme měli malý byt a větší by tam vyšel moc draho. Tak jsme se přestěhovali do Tejna..... Já jsem se seznámila hned, no s jinýma maminkama na pískovišti, v baráku máme taky dvě maminky na mateřské. Hlavně je dobrý, že se ve Sluníčku můžem potkávat s kamarádkou, která se taky odstěhovala z Budějic do Ševětína. Vždycky si tu dáme sraz, popovídáme, děti si pohrají. To je fajn.“ (Michaela, 25 let)

Matky, které přicházejí se svými dětmi do mateřského centra Sluníčko, se chtějí o své děti dobře postarat. Chtějí jim poskytnout kontakt s vrstevníky, společně se svým dítětem prožívat zapojování do kolektivu. Tuto potřebu jim může mateřské centrum poskytnout.

V mateřském centru se mohou setkávat se známými tvářemi a mají tak možnost vybudovat si trvalá přátelství jak mezi dětmi, tak i mezi matkami nebo celými rodinami. Na druhé straně zde mají díky nízkoprahovosti (bezplatné služby, frekvence návštěv dle jejich potřeb) také možnost setkávat se s novými lidmi, čímž získávají kompetenci přizpůsobit se různým situacím a různorodé společnosti.

Přestože matky ve většině případů uvedly jako první impuls pro návštěvu mateřského centra potřeby svých dětí, ve svých odpovědích kladně ocenily možnost poznávání nových lidí i pro sebe.

4.2. Okruh B - Potřeba sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči

Na tuto otázku matky odpovídaly kladně bez rozdílu. Potřeba komunikace mezi matkami se týká jak běžných společenských frází, přes potřebné informace (např. kde se dají sehnat specifické potřeby pro matky a kojence), přes rady a předávání prožitých zkušeností až po jejich srovnávání s radami např. od starší generace.

„No, já myslím, že určitě. Když se sejde pár ženskejch s dětma, tak se vždycky stočí řeč na děti, na výrobky, na léky a na takový věci. Na jídlo... kolem dětí si ty informace předávaj pořád.“ (Vladěna, 42 let)

„tak určitě to dělám, já si je i vyhledávám na internetu, v různých internetových diskuzích, třeba teďka máme hodně problémy s jídlem, takže o tom.“ (Marcela, 29 let)

„Jsem ráda, když tu taky slyším jiný názor, než od tchýně. Vona mi říkala, ať malýho nechám vybrečet, ale když bydlíme v paneláku, tak to stejně nejde, nechat ho v noci řvát. Tak spíme spolu v posteli. Já se aspoň trochu vyspím a když to tu tak slyším, tak nejsme sami. Spousta dětí spí s rodiči.“ (Dana, 24 let)

V odpovědích také zazněla potřeba reflexe rodičovské praxe. Rády si vyslechnou rady a zkušenosti ostatních matek s problémy, které právě řeší – usínání dětí, problémy s jídlem, apod.

4.3. Okruh C - Vyřizování osobních záležitostí (lékař, úřady) a společenské vyžití s manželem (partnerem)

Při rozhovoru na toto téma se ženy rozdělily na dvě skupiny. 1. Ty, které mají v místě bydliště nebo poblíž něj rodinu, zejména rodiče, s tímto nemají téměř žádný problém. Hlídnání se rády ujmou zejména babičky. V odpovědích zazněly také přísliby na hlídání v případě nemoci po nástupu do zaměstnání. 2. Ty, které

nemají příbuzné v blízkosti svého bydliště, naopak toto vnímají jako velkou překážku a omezení. Vyřizování s dětmi považují za problematické a komplikované, přestože v dnešní době jsou pracovníci ve veřejných službách mnohem tolerantnější k malým dětem a jejich projevům chování.

„No, já, díky těm dvěma starším dětem co mám a co už sou dospělý, s tím problém nemám. Taky mám mámu v místě a tak když potřebuju, tak pohlídá. Na ty první dvě jsem byla sama, takže jsem všechno vyřizovala s nima, takže mě kolikrát ani nenapadne, že bych si měla zařizovat nějaký hlídání – popadnu ji na kočár a jedem.“ (Vladěna, 42 let)

„Musím si plánovat třeba lékaře tak, aby byl manžel doma a Míra ve školce, protože nemám hlídání.... Takže musíme plánovat nebo děti tahat s sebou. Hlídání v mateřském centru už jsem párkrát využila, ale u toho staršího – ta malá se ani nenechá. Nechce bejt sama, nechce bejt ani chvíli sama beze mne.“
(Michaela, 25 let)

Možnost kulturního a společenského vyžití společně s partnerem je také závislé na dostupnosti hlídání rodinnými příslušníky. Jiné možnosti, například komerční hlídání, jsou v menším městě, jako je Týn nad Vltavou, prakticky nedostupné. Respondentky vypověděly, že o těchto službách neví a také vyjádřily obavu, že by byly drahé.

Dále matky vypověděly, že záleží také na tom, jak dítě spí a jestli je ochotno být v noci hlídáno někým jiným nežli rodiči. Takto odpovídaly matky z obou skupin. Jak ženy na mateřské dovolené, které mají rodinu v blízkosti bydliště, tak i matky, které nemají možnost hlídání příbuznými. Ve druhém případě vyjádřily dotazované ženy tuto obavu při mém dotazu na zájem o komerční hlídání.

„Já jsem se snažila sehnat studentku na hlídání, už když jsme měli jenom jednoho a stejně jsem žádnou hlídací agenturu, která by přijela hlídat do Tejna, nesehnala. Nakonec mi hlídala sestra od kamarádky, ale to byla náhoda, že tady

byla. Teď už to se dvěma dětmi ani neřeším, prostě nikam nechodíme. Anebo každý zvlášť.“ (Zita, 31)

4.4. Okruh D - Potřeba vzdělávání pro návrat do pracovního procesu po mateřské dovolené

Na tuto otázku odpovědělo kladně 9 matek z 10 oslovených. Pouze jedna matka odpověděla, že pro ni byla školní docházka utrpením a je ráda, že je vyučená a nemá zájem o další studium.

Ostatní matky se rozdělily do 3 skupin:

1. Matky (4 z 10), kterým zaměstnavatel drží jejich místo, projevíly obavu, že jejich uživatelské znalosti v oblasti PC nebudou po návratu z mateřské / rodičovské dovolené dostačovat. Proto by uvítaly školení v oblasti uživatelských dovedností na PC.
2. Matky (4 z 10), které se po skončení mateřské / rodičovské dovolené nemohou vrátit na původní místo, jsou ochotny změnit profesi, absolvovat rekvalifikační kurz. 2 z oslovených 10 žen dokončily během rodičovské dovolené středoškolské vzdělání s maturitou.
3. Matky (2 z 10), které mají perspektivní pracovní zaměření - veterinářka, absolventka chemicko-technologické VŠ. Tato skupina celkem oprávněně doufá, že najde po skončení rodičovské dovolené uplatnění. Svoje další vzdělávání během mateřské dovolené zaměřuje na studium cizích jazyků.

5 matek z 10 oslovených odpovědělo, že vzdělávání na rodičovské dovolené jim pomáhá relaxovat a odpočinout si od rutinních starostí kolem domácnosti a péče o dítě.

„Já doporučuju každé mamince na mateřské, aby si dělala nějakou školu. Protože kdybych nedělala školu, řešila bych seriály, řešila bych plínky, řešila bych papání, kakání a takto řeším i jiný věci.“ (Hana, 27 let)

4.5. Okruh E - Rodičovská role a ocenění

Všechny dotázané návštěvnice mateřského centra souhlasily s pozitivním přínosem mateřství pro jejich život. A to i přes všechny problémy a starosti, které s sebou rodičovská role přináší.

Matka, která je na rodičovské dovolené se třetím dítětem po dlouhém časovém odstupu od prvních dvou dětí vypověděla, že si teď užívá každou chvíli mateřství:

„Člověk se diví, jak rychle to uteče, jak je vlastně krátká ta doba, kdy ty děti sou u vás doma. Takže teď času nelituju, večer se nejdeme dívat na televizi a chodíme s ní spát, protože nám večír vypráví. Tu televizi člověk oželi, když si uvědomí, že těch pár let, kdy o vás to dítě stojí, strašně rychle uteče.

(Vladěna, 42 let)

Ženy s prvním dítětem odpověděly, že se potýkají se změnou chodu rodiny, která přišla po narození dítěte. Přiznávají, že si nemohou organizovat čas podle svých představ, ale nepocítují to jako nějakou zvláštní oběť. Berou to jako přirozený vývoj života. Zkušenosti, které jim přináší rodičovská role, hodnotí jako obohacující.

„No, byla to opravdu velká změna! Než se Silvinka narodila, představovala jsem si to růžově. Vůbec jsem si to neuměla představit. Nic jsem nestíhala. V noci se nevyspím, ale neměnila bych. (Marcela, 29 let)

Na podotázku, jestli se cítí dostatečně oceněny ze strany státu, odpovědělo 7 matek, že se cítí nedoceněno finančně.

„Pokud bych nešetřila, tak nepokryju náklady. Nekupuju značkové věci, nekupuju drahé věci. Na to ty peníze nepotřebuji. Ale abych jela s dítětem dvakrát měsíčně do bazénu, s kamarádkou chodila jednou týdně do kavárny, abychom jeli jako rodina každý víkend někam na výlet nebo do přírody, tak na to ty peníze nestačí.“ (Hana, 27 let)

3 matky odpověděly, že jejich finanční situace je dobrá díky manželovu dostatečně vysokému příjmu. Tyto ženy oceňují možnost přivydělávat si při rodičovské dovolené, ale zároveň kritizují státní politiku z důvodu malé podpory pro zaměstnavatele, kteří by byli ochotni přijmout ženy na zkrácené úvazky. Také

postoj zaměstnavatelů není vždy nejlepší. Naši zaměstnavatelé nejsou zvyklí dělit práci mezi více lidí. Dle výpovědi jedné z respondentek se stává, že na zkrácený úvazek požadují odvedení stejného množství práce jako na plný úvazek, ale za méně peněz!

„Když se malý narodil, začala pracovat na kratší úvazek, protože jsem měla strach, jak to budu stíhat. Já jsem pracovala z domova už před mateřskou, takže se mně ten zkrácený úvazek vůbec nevyplatil. Šéf byl zvyklý, že jsem před tím práci z domova stíhala, tak ho ani nenapadlo, aby část mojí práce dal někomu dalšímu, když teď dělám za míň peněz! Tak jsem si vzala zase celý úvazek. Ale teď už se to se dvěma dětma nedá stíhat, takže teď nepracuju.“

(Zita, 31 let)

5. Diskuze

Z rozhovorů vyplývá, že dnešní matky na mateřské a rodičovské dovolené, které navštěvují mateřské centrum Sluníčko, berou svoji rodičovskou roli velmi zodpovědně. Do mateřského centra přicházejí hlavně kvůli potřebám jejich dětí a nejvíce jim záleží na přivykání pobytu mezi vrstevníky před nástupem do předškolního zařízení a většinou poprvé přicházejí s dětmi ve věku okolo dvou let. „V období po dosažení dvou let je dítě už po všech stránkách tvorem společenským. I když si hraje spíš vedle ostatních dětí než s nimi, začíná se ve společnosti stejně starých dětí cítit dobře.“³⁶ Výhodou mateřského centra je společná činnost dětí s matkami, která dětem nabízí setkání s vrstevníky v takové míře, jaká jim vyhovuje. Jako jistotu zde mají matku, a v jejíž náruči si mohou odpočinout, pokud je začne společnost unavovat.

Potřeba předávání si zkušeností zahrnuje celou škálu informací, které si matky navzájem sdělují. Vybíral rozděluje motivaci ke komunikaci podle důvodů, ze kterých člověk komunikaci vyhledává. „Motivaci komunikovat má každý člověk. Je v něm přítomna v různé intenzitě, která kolísá a závisí na řadě

---

³⁶ BACUS, A. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*, s. 95

okolností.³⁷ Na základě odpovědí z rozhovorů zde můžeme pozorovat například motivaci kognitivní (matky se chtějí dovědět něco o druhých), motivaci sdružovací, která je založena na potřebě kontaktu s druhými lidmi. Potřeba komunikovat je základní sociální potřebou člověka.

Nároky na komunikaci jednotlivých návštěvnic mateřského centra se také liší. Matky na mateřské dovolené si potřebují vzájemně vyměňovat zkušenosti jako reflexi od žen ve stejné roli a stejně tak potřebují informace z jiných oblastí, než je péče o dítě a domácnost.

Všechny ženy shodně potvrdily, že mateřstvím se zvýšil nárok na organizaci času. Prvorodičky také přiznaly, že změna, která s narozením dítěte nastala, byla mnohem větší, než očekávaly. Na základě výzkumu proto mohu souhlasit s Možným, který píše: „těhotenství připravuje ženu na mateřství fyziologicky, nikoliv však sociálně: je naopak obdobím představ a iluzí o miminku, které se narodí.“

Hlídaní dětí vychází z výzkumu jako problém, pokud nemají mladí rodiče na blízku někoho z rodiny, nejčastěji babičku. Z výzkumu vyplývá, že komerční hlídání v malém městě nefunguje. Také finanční otázka hlídání není pro rodiče na mateřské / rodičovské dovolené zanedbatelná. „Individuální soukromou placenou péči o předškolní děti využívá v České republice pouze 1 až 2 % rodin s předškolními dětmi, a to z důvodu finanční nedostupnosti.“³⁸

Mateřské centrum Sluníčko je schopné rodičům pomoci zajistit hlídání dítěte při zařizování osobních záležitostí během dne, ale nenabízí večerní hlídání, které by rodičům umožnilo společné kulturní a společenské vyžití a to respondentkám chybí.

V okruhu vzdělávání projevilo 7 z 10 žen zájem o kurz angličtiny pro rodiče. Z toho vyplývá, že ani po dobu tří let doma nechtějí ženy zahálet a chtějí si zvýšit svoji kvalifikaci. Právě studium cizích jazyků je považováno za perspektivní při snaze získat zaměstnání po rodičovské dovolené.

---

³⁷ VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*, s. 24.

³⁸ HAŠKOVÁ, H. Kam směřuje česká společnost v oblasti denní péče o předškolní děti?. In KRÍŽOVÁ, A., et al. *Práce a péče*, s. 56.

Až na jednu výjimku kladně zodpovězená otázka na potřebu vzdělávání se na mateřské dovolené může také ukazovat na obavy ze snížené konkurenceschopnosti po tříleté pauze na trhu práce. „Na komplikovanou pozici matek, konkrétně matek malých dětí do 4 let věku, na trhu práce odkazují mimo jiné rozdíly v míře nezaměstnanosti u bezdětných žen a žen s dětmi. Zatímco ve skupině žen ve věku 20 – 44 let byla v roce 2004 míra nezaměstnanosti matek s dětmi mladšími 4 let 16,6 %, míra nezaměstnanosti bezdětných žen v tomto věku dosahuje pouze 10,4%.“³⁹

Návštěvnice mateřského centra Sluníčko jsou rády matkami. Všechny se shodly na velkém obohacení, které jim tato role přinesla. Spokojenost vyjádřily také k ocenění ze strany manžela. Respondentky s nižším příjmem před mateřskou dovolenou, které neměly možnost čerpat nejrychlejší variantu rodičovského příspěvku, se shodly na nedostatečném finančním ocenění státem jejich „povolání rodičů“, kteří mají tak závažný úkol, jako je výchova budoucích daňových poplatníků.

Naopak ženy, které měly možnost čerpat rychlou variantu rodičovského příspěvku, braly rodičovský příspěvek opravdu jako „příspěvek“ a spíše státu vytýkaly nedostatečnou podporu předškolních zařízení, zvláště jeslí. Shodují se tak s Haškovou, která kritizuje *nepodporu* těchto zařízení. „Nečasova reforma však nenavrhuje žádnou podporu jeslí a mateřských školek, aby zastavila jejich permanentní úbytek.“⁴⁰

Zájem o využívání jeslí stoupá, ale neznamená to, že se matky chtěly vzdát péče o děti ve prospěch celodenní práce tak, jak tomu bylo zvykem v předrevoluční minulosti. O pozitivních a negativních dopadech pobytu v jeslích na vývoj a psychiku dítěte se vede mnoho diskuzí mezi odborníky i laickou veřejností. Langmeier a Krejčířová také o této problematice píší v knize *Vývojová psychologie*. „Skutečnost, že dítě asi od dvou let začíná mít aktivní zájem o interakci s druhými dětmi a že se někdy v takové interakci živě angažuje,

---

³⁹ KRÍŽOVÁ, A., VOHLÍDALOVÁ, M. Kdo se bojí zaměstnané matky?. In KRÍŽOVÁ, A., et al. *Práce a péče*, s. 92.

⁴⁰ HAŠKOVÁ, H. Kam směřuje česká společnost v oblasti denní péče o předškolní děti?. In KRÍŽOVÁ, A. et al. *Práce a péče*, s. 61.

ukazuje na to, že je už spíše schopno z takové interakce pro svůj vývoj těžit a je tedy lépe připraveno alespoň pro krátkou hru ve skupině. Zařazení do jeslí také snášejí některé děti dobře a nemusí to pro ně být nutně zkušenost ohrožující či dokonce škodlivá, jak bývá v současnosti někdy (z odporu k minulé propagaci kolektivní výchovy) jednostranně zdůrazňováno. Jiné jsou však pro takovou zkušenost velmi nezralé: závisí zřejmě na temperamentových dispozicích, na dosavadních zkušenostech s cizími lidmi, závislosti na matce, kognitivní vyspělosti, ale i způsobu výchovy v jeslích apod.⁴¹

Z rozhovorů vyplývá, že by matky tato zařízení využívaly na 2 až 4 hodiny několikrát týdně, tedy ne tak jako v minulosti, kdy jesle byly využívány celodenně, což jistě nebylo ideální pro vývoj dítěte v batolecím období. Jako důvod k využití jeslí bylo uváděno udržení kontaktu se zaměstnavatelem a profesních znalostí a dovedností.

ZÁVĚR

V době, kdy se rodí stále méně dětí a mladí lidé se rodiči stávají až po předchozím (někdy možná až příliš) uvážlivém naplánování, si o to více chtějí rodičovskou roli užít. Uvědomují si, jak rychle plyne čas, po který mohou svoje dítě vidět vyrůstat. Jeden z důvodů návštěv mateřského centra je zájem rodičů prožít tento čas se svým dítětem aktivně a naplno se mu věnovat.

Může mateřské centrum pomoci rodičům na mateřské a rodičovské dovolené s řešením jejich nejčastějších problémů?

Na výše popsané situace a problémy reaguje mateřské centrum nabídkou volnočasových aktivit a programů. Na problémy v oblasti návratu do pracovního procesu nabízí bezplatné využití PC a pomoc při sestavování profesního životopisu. Nedostatek příležitostí ke společenským kontaktům z důvodu bydlení na samotě nebo stěhování do neznámého prostředí může vyřešit zapojení se do společenství rodičů a dětí, které tvoří mateřské centrum. Díky službě

---

⁴¹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 87.

krátkodobého hlídání dětí si mohou v klidu vyřídit svoje osobní záležitosti i rodiče, kteří nemají nablízku příbuzné.

Ne všechny potíže a problémy se dají vyřešit ve společenství rodičů – laiků a v případě většího problému je jistě potřeba zásah odborníka – psychologa, sociálního pracovníka, speciálního pedagoga, lékaře, apod.

Role mateřského centra ve službách péče o rodinu spočívá **v prevenci**. Reflexe rodičovské praxe, kterou nabízí společenství mateřského centra, napomáhá k rozvoji rodičovských kompetenci a ke zdravému sebevědomí potřebného ke zvládnutí každodenních situací, které s sebou rodičovská role přináší.

Z výše uvedených důvodů považují mateřská centra za přínosná nejen pro jejich uživatele, tedy rodiče s malými dětmi, ale pro celou společnost.

Proto doufám, že podpora aktivit zaměřených na fungující rodinu a slučitelnost rodičovských a profesních rolí ze strany státu bude trvat i nadále a napomůže tak zlepšit postavení mladých rodin s dětmi ve společnosti natolik, aby rodičovská role byla společností vnímána jako důležitá a prestižní, tak jak si zaslouhuje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BACUS, A. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*, Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-743-4.
2. BARTOŇOVÁ, Dagmar. *Populační vývoj České republiky 1990-2002*. Praha: DemoArt, 2002, ISBN 80-902686-8-4
3. FIALOVÁ, L., HAMPLOVÁ, D., KUČERA, M., VYMĚTALOVÁ, S. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 80-85850-87-7.
4. HARTL, P. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-45-1.
5. JÚRG, W. *Psychologie lásky*, Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7178-982-8.
6. KOLÍNSKÁ, R. *Mateřská centra, Pražské matky*: Praha, 1995. ISBN 80-901864-0-8.
7. KŘÍŽKOVÁ, A., DUDOVÁ, R., HAŠKOVÁ, H. Vliv politik a podmínek pro kombinaci práce a rodiny na aktéry sociálních vztahů. In KŘÍŽKOVÁ, A., et al. *Kombinace pracovního a rodinného života v ČR: politiky, čas, peníze a individuální, rodinné a firemní strategie* Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2005., s. 35-57. ISBN 80-7330-077-X.
8. KŘÍŽKOVÁ, A., DUDOVÁ, R., HAŠKOVÁ, H., MAŘÍKOVÁ, H., UHDE, Z. *Práce a péče*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-86429-94-6.
9. KUCHAROVÁ, V., ETTLEROVÁ, S., NEŠPOROVÁ, O., SVOBODOVÁ, K., *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*, Praha: VÚPSV, 2006. ISBN 80-87007-18-2.
10. LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-9.
11. MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 3. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-494-X.
12. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Děti, rodina a stres*. Praha: Galén, 1994. ISBN 80-85824-06-X.

13. MATOUŠEK, O., *Metody a řízení sociální práce*, Praha: Portál 2003. IBSN 80-7178-548-2.
14. MATOUŠEK, O.: *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozšířené a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. IBSN 80-86429-19-9.
15. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. IBSN 80-86429-58-X.
16. MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: SLON, 2002. IBSN 978-80-86429-87-8.
17. PLAŇAVA, I. *Manželství a rodiny*. Brno: Doplněk, 2000. IBSN 80-7239-039-2.
18. PULKRÁBKOVÁ, K., *Co v dnešní době znamená rodina, Psychologie dnes*, čís. 12, roč. 13, prosinec 2007, Portál, ISSN 1212-9607.
19. SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, 1999. IBSN 80-7178-249-1.
20. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. IBSN 80-7178-559-8.
21. ŠULOVÁ, L., *Co v dnešní době znamená rodina, Psychologie dnes*, čís. 12, roč. 13., prosinec 2007, Portál. ISSN 1212-9607.
22. TOMEŠ, I., *Sociální politika teorie a mezinárodní zkušenost*. Praha: Socioklub, 2001. IBSN 80-86484-00-9.
23. VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. IBSN 80-7178-291-2.

Elektronické dokumenty:

1. *Businessinfo.cz* [online]. 16. 12. 2009 [cit. 2010-03-20]. Pohyb obyvatelstva (1. až 3. čtvrtletí 2009). Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/demograficke-a-socialni-udaje/pohyby-obyvatelstva-1-3-ctvrtleti-2009/1000451/55675/>>.

2. *Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti* [online]. Praha : VUPSV, 2003, 28. 4. 2006 [cit. 2010-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf>>.
3. *MPSV.CZ*: [online]. Praha: MPSV ČR, © 2005, 14. 7. 2009 [cit. 2010-03-20]. Sociálně - právní ochrana dětí - obecný úvod. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/7242>>.
4. *MPSV.CZ* [online]. Praha: MPSV ČR, © 2005. [cit. 2010-03-20]. Rodina. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/4#apr>>.
5. *Rodinná politika na úrovni krajů a obcí* [online]. Praha: MPSV ČR, © 2008 [cit. 2010-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6778/Rodinna_politika.pdf>. ISBN 978-80-86878-82-9.
6. *Národní koncepce rodinné politiky*, [online]. Praha: MPSV ČR, © 2005 [cit. 2010-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Rozhovory č. 1 až 10

Příloha č. 1 – Rozhovory č. 1 až 10

Rozhovor č.1: Hana, 27 let – 1 dítě 2,5roku

Co Vás přivedlo do mateřského centra?

Takže doporučení od kamarádek, to aby byl Bořek mezi dětma, taky protože jsou tady pokaždé jiné děti, nejsou tu stejné tváře jako třeba na cvičení, kam chodí pořád stejný maminky a děti. Naučí se tu spoustu věcí a neříkám, že třeba na kroužku v Domě dětí se nenaučí, tam se mi taky líbí, ale zase tam choděj pořád ty samý děti. Tady ve Sluníčku můžeme potkat kohokoliv a to je dobrý, protože si tak Bořek zvyká na různý typy lidí.

Cítíte potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

Určitě. Určitě ráda se přiučím, ráda získám nějakou radu nebo pobavím se o problému, určitě.

Takže tato reflexe by Vám chyběla?

No, to jo, kdybych byla třeba jediná maminka na vesnici jako Dáša, to bych jezdila do města. To bych vyhledávala jiný maminy. Ale takto mám na sídlišti dost známých, já se dobře seznamuju, takže na hřišti se hned s každým zakecám.

Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Placení složenek, to je můj největší problém (*směje se*), ne to si dělám srandu. Složenku samozřejmě vypsát umím. Tak hlavně to hlídání. Když chceme večer jít někam s partnerem, tak hlavně abychom měli pro Bořka hlídání – takže to je většinou na babičce.

No, takže nemám problém si někam zajít a něco si vyřídit nebo zařídit. Spíš to hlídání.

A to Vám zajišťuje maminka? Takže vy máte hlídání, když potřebujete?

No to spíš tchýně nebo manžel, máma spíš výjimečně, ale když potřebuju a domluvím se dopředu, tak přijede.

Kde bydlí Vaši rodiče?

V Písku, takže to není problém. Za hodinku jsou u nás.

Takže nemáte problém ani večer, když byste někam chtěli jít?

No jasně, to je v pohodě. Stačí se domluvit dopředu. Jedině kdyby máma nemohla, ale vždycky se domluvíme.

A kdybyste potřebovala k lékaři, třeba k zubaři nebo na gynekologii?

Tak se s ní domluví anebo beru Bořka s sebou. Jsem na to zvyklá.

Takže hlídání v mateřském centru byste nevyužila?

Hm, využila bych ho, ale zatím to nebylo tak akutní. Ale určitě bych ho využila než půjde Bořek do školky, tak bych ho sem tak na hodinu dala, abych viděla, jak bude snášet, když ho bude hlídat chvíli někdo cizí, na koho není zvyklý.

Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu? Drží Vám místo zaměstnavatel?

Zaměstnavatel mi drží místo, vzdělání je pro mě hodně důležitý, i během mateřský teďka dělám dálkově školu.

Vy už letos budete maturovat?

Ano, letos už maturuju. A vzdělání mi dává informace, to že jsem nezůstala zakrnělá maminka. Dověděla jsem se věci, který jsem předtím nevěděla. Já doporučuju každé mamince na mateřské, aby si dělala nějakou školu. Protože kdybych nedělala školu, řešila bych seriály, řešila bych plínky, řešila bych papání, kakání a takto řeším i jiný věci.

Takže si u toho duševně odpočínáte?

Určitě. Je to pro mě důležitý. A taky chci pokračovat i po maturitě. Začnu chodit na angličtinu, protože dneska bez jazyků, to vůbec nejde, dnes se bez nich neobejdete. To je první, na co se Vás při pohovoru zeptají.

Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete?

Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

No, naplňuje, naplňuje. Předávám někomu informace, vychovávám někoho.... Nevím, mateřskou beru jako tři roky prázdnin, ne jako nějaký nutný zlo, mateřskou si užívám.

Jak to ocenění vidíte ze strany státu? Myslíte, že Vás dostatečně oceňuje a podporuje?

Ne, myslím, že vůbec ne. Výše podpory, na to, abych mohla dítěti dát..., hm. Pokud bych nešetřila, tak nepokryju náklady. Nekupuji značkové věci, nekupuji drahé věci. Na to ty peníze nepotřebuju. Ale abych jela s dítětem dvakrát měsíčně do bazénu, s kamarádkou chodila jednou týdně do kavárny, abychom jeli jako rodina každý víkend někam na výlet nebo do přírody, tak na to ty peníze nestačí. Není to o tom, že bych si chtěla sednout do drahé kavárny s kamarádkama, ale o to aby bylo třeba na divadla pro to dítě, na tu jejich zábavu, na to už ty peníze nejsou.

A jak tu podporu cítíte z hlediska partnera, rodiny?

Určitě je tady rozdíl. Manžel mě teď vnímá jako matku, která vychovává jeho dítě. Člověk změní priority, na prvním místě je už to dítě, partnera odsune tak trochu na druhou kolej, je to moje první dítě, je to moje životní priorita – to dítě.

Nemáte pocit, že když jste chodila do práce, tak si Vás třeba manžel vážil víc nebo i vy sebe sama?

Ne, to vůbec ne. Manžel je na mě hrdý, že zvládám vychovávat dítě a dodělávám si školu, že s malým chodíme na kroužky. Já se ho snažím nezatěžovat jako některé maminky, které řeší pořád jenom to dítě. Já se snažím, abychom se bavili i o jiných věcech, jako mezi dospělými lidma.

Myslíte, že je mateřské centrum dobré i proto, že třeba Vaše názory uslyší i jiná maminka, která by se mohla třeba inspirovat a řekla by si, že když vy zvládáte školu a dítě, že by to taky dokázala?

To záleží na povaze každého člověka. Podle toho jak je kdo dravý, nebo ctižádostivý. Když nějaká mamina bude jenom vzdychat, že je to na mateřský hrozný a že už chce do práce, tak s tím nic nenaděláte. Já si to užívám, protože nevím, jestli to není první a taky poslední dítě a tak si to chci pořádně vychutnat.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 2: Dáša, 39 let – 3 děti: 9 let, 4 roky, 2,5 roku

Co Tě přivedlo do mateřského centra?

„Když jsem zjistila, že v Tejně jste, tak jsem sbalila děti a jela jsem. Muž sice hudoval, že pořád někde lítám, ale já už jsem devět let doma s dětma! Na vesnici, kde bydlí samí důchodci.

Takže jsi k nám přišla kvůli sobě a ne jenom kvůli dětem?

Jo, pro děti je to tu taky fajn, aspoň se otrkaj, než pudou do školky, ale já už sem to potřebovala víc, než oni.

Máš u vás ve vsi kamarádku?

Tam jsou jenom důchodci a ty mají jiný starosti. Kamarádky mám v Budějicích, ale ty vidím sotva párkrát do roka.

Jak ses o nás vlastně dověděla?

Řekl mi o vás pan farář, když byl u nás na obědě. A do Tejna jezdím stejně každou chvíli, tak jsme se přišli podívat.

Cítíš potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

Hm, asi jo. On si to stejně každý udělá po svém, ale tak je to fajn, když si můžu popovídat s jinýma ženskýma, který mají děti. Na to je mateřský centrum dobrý.

Takže myslíš, že je dobrý slyšet i jiný názory od jiných rodičů?

No, to jo, hlavně jiný názory, než má můj manžel (směje se). Ten by byl nejradši, kdybych byla pořád doma, ale já už nevím, co pro ty děti vymyslet, co s nimi pořád dělat. Vždyť oni už se doma nudí, i když jsou tři. Manžel pořád říká, že on když byl malý, si vyhrál venku od rána do večera a nepotřeboval, aby s ním rodiče někam chodili, ale dnes je jiná doba, ne?

Takže manžel je proti tomu, abys jezdila s dětmi do mateřského centra?

No, teď už ne. Už si zvykl. Ale ze začátku, ...to bylo řečí!

Co Ti dělá největší problém při vyřizování Tvých osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Celkem nic. Manžel soukromičí v zemědělství a bydlíme s babičkou, takže když musím jet do Veselí nebo do Tejna něco vyřizovat nebo k doktoru, tak se s nima domluvím. Na vesnici je nutný mít auto, protože autobusy jezdí jeden ráno, jeden večer a nic mezi. Bez auta nic nevyřídíš.

A když chcete jít s manželem někam večer, tak to taky není problém?

No, ty by nebyl problém, ale my nikam moc nechodíme. Děti bývají dost často nemocný a to pak s babičkou být nechtějí, takže když něco naplánujeme, tak to stejně závisí na tom, jestli některý z nich neomarodí.

Považuješ za důležité další vzdělávání na mateřské dovolené?

Důležité!? No jo, ale když bych měla někam jezdit do Budějic na nějaký rekvalifikace nebo tak, to teda nevím, jak bych se třema dětma organizovala. A sama se doma něco dělat nepřinutím. Kolikrát si říkám, že bych si měla opakovat Němčinu, ale pak si říkám na co? Se třema dětma mně stejně nikdo do práce nevezme.

Tys u nás dělala počítačový kurs od Attaveny. Prospěl Ti v něčem?

Jo, ten byl dobřej. Ten mi zvedl sebevědomí. Sice jsem tam byla nejstarší, ale šlo mi to. A teď aspoň zvládnou poslat email, napsat si co potřebuju a nemusím pořád říkat manželovi. Sice těžko najdu práci, ale určitě mi pomohl. Já když jsem končila v práci a šla na mateřskou, tak internet teprve začínal, tak jsem měla strach, že se to nenaučím. Ale kupodivu mi to šlo dobře a taky jsem musela myslet i na něco jinýho... Bylo to fajn.

A Ty se nebudeš vracet na svoje původní místo?

To už neexistuje. A stejně bych nemohla jezdit každý den do Budějic. To bych ráno musela vyjet v 5 hodin a večer bych se vracela taky tak. Já bych potřebovala něco v místě a něco tak na šest hodin. Ale takový místa nejsou. Nevím, asi zůstanu doma s dětma a možná budu pracovat doma – s manželem.

Jak Tě naplňuje rodičovská role? Máš pocit, že se dostatečně seberealizuješ?

Cítíš se dostatečně oceněna v roli matky?

No, ale jo. Tak děti jsem chtěla a jsem ráda, že je mám. Ale když jsme se po svatbě odstěhovali do Klečat, myslela jsem, že to bude pro děti idylka. Vesnice, dvorek, žádný paneláky, žádný auta, ale netušila jsem, jak mi bude to město chybět. Ale už jsem si zvykla.

A co seberealizace?

Asi jo, nevím. S dětma dělám různé výrobky a tak.....

A jak se cítíš oceněna ze strany státu?

Stát moc nepomáhá. Hlavně vůbec nepodporuje zkrácený úvazky. A vůbec podnikatelům spíš přiděluje papírování.

A ze strany rodiny? Manžela?

No, ...nevím. Co mám říct. To víš, že bere všechno, co dělám v domácnosti a kolem dětí automaticky, ... jako samozřejmost. Ale když pak má sám uvařit nebo má doma nemocný 1 dítě, tak je z toho úplně hotovej.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 3: Dana, 24 let – 2 děti: 4 roky a 1 rok

Co Tě přivedlo do Mateřského centra?

O mateřském centru jsem se dověděla od kamarádky. Ona se odstěhovala a měla taky malý, tak jsme se tady začaly scházet. Já sem chtěla, aby byl Míra mezi dětma. Aby nebyl pořád mezi stejnýma lidma. My sice máme v baráku stejně starýho bratrance, ale to taky nechci, aby byli jenom spolu.

A seznámila ses Ty v mateřském centru?

Jo, to jo. A hlavně pak začaly postupně chodit i ty moje kámošky, takže to bylo dobrý.

Cítíš potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

Jo, to jo. To právě bylo dobrý hlavně u prvního. To jsem byla úplně vyjukaná. Jsem ráda, když tu taky slyším jiný názor, než od tchýně. Vona mi říkala, ať malýho nechám vybrečet, ale když bydlíme v paneláku, tak to stejně nejde – nechat ho v noci řvát. Tak spíme spolu v posteli. Já se aspoň trochu vyspím a když to tu tak slyším, tak nejsme sami. Spousta dětí spí s rodiči. To víš, teď už jsem zkušenější a už spoustu věcí neřeším. Ale tchýně to řeší pořád. Ale já už si to výchovy kecat nedám.

Takže nemáš ráda cizí rady?

Rady a doporučení jo. Ale kecání do mých věcí ne! (*Směje se.*)

Ale tak to je jasný, že když se tady sejdem, tak rozebíráme co kdo jak dělá. To je jasný.

Co Ti dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Já nemám problém. Tchýně nebo máma mi pohlídá. Takže stačí si to naplánovat.

A když bys chtěla jít někam s manželem večer?

To my nikam nechodíme. My na to nejsme.

Ani třeba na pivo? Nebo na ples?

Na ples vůbec. Na pivo chodí výjimečně s kamarádama. Já jsem teď začala chodit na angličtinu. Ta je večer a to už hlídá manžel. Já kluky vykoupu, dám jim večeři a on je uloží.

Považuješ za důležité další vzdělávání, abys po mateřské dovolené byla připravená na návrat do pracovního procesu?

Jo, to jo. Já jsem si při mateřské dodělala maturitu, tak doufám, že mi to pomůže, až budu hledat práci.

Takže Ti nedrží zaměstnavatel místo?

Ne, já sem byla zástup za mateřskou. Ale stejně bych chtěla dělat někde v kanceláři, abych využila účetnictví a tak, ...prostě to, co jsem vystudovala.

Říkala jsi, že chodíš na angličtinu. Je to taky proto, abys měla větší šanci sehnat práci po mateřské?

No, to taky. A chtěla bych se umět domluvit, třeba na dovolený a až bude Míra ve škole, tak abych mu mohla třeba pomoci s učením, se slovíčkama...A taky pro mě je to dobrý, že mě to nutí přemýšlet. Když jsem si dělala maturitu, byla jsem zvyklá se denně učit a teď jsem si připadala taková...zakrnělá.

Jak Tě naplňuje rodičovská role? Máš pocit, že se dostatečně seberealizuješ? Cítíš se dostatečně oceněna v roli matky?

No, to je otázka. Asi jo. Vůbec si nedovedu představit, že bych kluky neměla. Já jsem o tom takhle nepřemýšlela, ale jsem spokojená.

A co ocenění? Oceňuje tě stát dostatečně?

Mohlo by to být lepší. Když jsem na mateřské a manžel jezdí s autem jako řidič, tak si moc vyskakovat nemůžu. Jako v pohodě vyjdeme, ale potřebovali bysme vyřešit bydlení a na to nemáme, na půjčku nedosáhnem. To až půjdu do práce. Snad to bude lepší.

A co manžel? Cítíš, že se na Tebe dívá jinak než před tím, než jsi měla děti?

No, to nevím, my jsme se brali, až když jsem čekala Míru. Tak to neumím posoudit. Já nevím. Jako je rád, že máme kluky. Myslím, že vždycky chtěl děti.

A pomáhá Ti s domácností a dětmi?

Doma to ne, nevaří, to jako ne. Ale s klukama si hraje a bere je ven, to jo. Takže já si to v klidu udělám sama. A taky máme u našich velkou zahradu a les a tam chodí pomáhat. Takže to máme tak rozdělený.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 4: Michaela, 25 let – 2 děti: 5 let a 2 roky

Co Tě přivedlo do mateřského centra? Proč jsi začala chodit do Sluníčka?

Náhoda. O mateřském centru jsem se dověděla když jsem šla okolo. Úplně náhodou. A hlavně kvůli dětem, protože se bojí jinejch dětí, tak aby se přestaly bát a byly v kolektivu

My sme přišli z Budějic, protože tam jsme měli malý byt a větší by tam vyšel moc draho. Tak jsme se přestěhovali do Tejna..... Já jsem se seznámila hned, no, s jinýma maminkama na pískovišti, v baráku máme taky dvě maminky na mateřské. Hlavně je dobrý, že se ve Sluníčku můžem potkávat s kamarádkou, která se taky odstěhovala z Budějic do Ševětína. Vždycky si tu dáme sraz, popovídáme, děti si pohrají. To je fajn.

Cítíš potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

Nó, ráda si vyslechnu jiný názory, jiný zkušenosti, ráda taky předám a jó, tak ráda si poslechnu, co jak děti dělají – nedělají. Jako že bych dala na všechny rady od kamarádek, to zas ne, ale ráda si to vyslechnu a vyberu si z toho třeba půlku. Nebo jsem se nad tím zamyslela.

Co Ti dělá největší problém při vyřizování Tvých osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Musím si plánovat třeba lékaře tak, aby byl manžel doma a Míra ve školce, protože nemám hlídání.... Takže musíme plánovat nebo děti tahat s sebou.

A využila bys třeba hlídání v mateřském centru?

Hlídání v mateřském centru už jsem párkrát využila, ale u toho staršího – ta malá se ani nenechá. Nechce bejt sama, nechce bejt ani chvíli sama beze mne. Ten

starší ten je naučenej z jesliček. Ten byl naučenej, že každý pátek chodil na dopoledne do jeslí a já jsem si vyřídila, co jsem potřebovala, nebo jsem se vyspala, protože strašně špatně spal. Takže jsem byla ráda, že jsem měla jednou týdně 4 hodiny pro sebe.

A uvažovali jste s manželem o placeném hlídání dětí večer? Kdybyste chtěli někam vyrazit?

No, to ani ne. Jednak nevím, jestli je tu nějaká hlídací služba, taky si myslím, že by to bylo drahý – a to by nás asi přešla chuť (směje se). A taky nevím, co by nastalo, kdyby se malá vzbudila. Ona je totiž totální závislák. Zatím jsme museli rezignovat, počkat, až budou děti starší.

Považuješ za důležité další vzdělávání na mateřské dovolené?

Já jsem ráda, že už nemusím chodit do žádné školy a už bych se nic učit nechtěla. Já jsem ráda, že jsem si udělala to svoje, co mám s odřenýma ušima a už opravdu ne. Ne, nejsem na to učení, bylo to pro mě utrpení.

Jak Tě naplňuje rodičovská role?

No, užívám si jí, jelikož mám teda 2 děti. No, někdy je to teda hodně těžký, protože Míra je hyperaktivní, hlavně ze začátku jsem to hrozně špatně zvládala. Celý noci nespal, no, skoro až doteď. Teď začal konečně spávat celou noc. Ale moc si to užívám. Jsem ráda, že ty děti mám.

Máš pocit, že se dostatečně seberealizuješ?

Teď mi teda někdy chybí ta zábava. To, že jsem od rána do večera doma s těma dětma, že nemůžu někam chodit v klidu, třeba na cvičení, ale jinak ne.

Jaké se ti zdá ocenění ze strany státu?

To je hodně špatný. Mám tu nejnižší mateřskou, co může bejt, takže hodně špatně. Stát nedělá pro rodinu s dětma skoro nic.

Děkuji za rozhovor

Rozhovor č.5: Jana, 26 let – 1 dítě 20 měsíců

Co Vás přivedlo do mateřského centra?

Aby Terezka nebyla pořád jenom doma, aby se rozvíjela, aby se naučila i jiný věci než ji učím já doma.

Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Hlídaní. Malá je teď taková šmejdilka, ještě si nedá moc říct, takže s ní něco vyřídit je horor. Manžel dělá na směny, takže pokud to jde, tak se objedávám, když má volno a jinak je to horší, když je pak něco narychlo.

Kdybyste chtěli s manželem někam vyrazit večer?

Tak to teď vůbec nejde. Nemáme hlídání.

Zkoušeli jste sehnat nějaké hlídání za peníze? Třeba studentky nebo nějakou hlídací službu?

Já si myslím, že to v Týně ani není. Navíc teda nevím, kolik by to stálo. Tak odhaduju nejmíň 100 za hodinu. Spíš i víc, a to je pro nás hodně peněz, to bysme dát nemohli. Navíc malá se v noci pořád dost budí, ...takže nevím, jak by si s ní někdo cizí, koho nezná, poradil. To radši počkáme, až bude větší a bude moct k babičce třeba na víkend. Ale teď ne.

Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu?

No tak já docela jo. Taky jsem uvažovala o nějakým kurzu. Chtěla bych po mateřské dělat kosmetičku. To by mě bavilo. Tak jsem se ptala na úřadu práce a tam mi řekli, že mám přijít, až budu hledat práci. Já mám místo, ale dělala jsem na směny a s malou to už nepůjde.

Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete?

Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

No, tak manžel se na mě dívá asi pořád stejně. Jako nezdá se mi, že bych viděla nějaký rozdíl. A dítě jsme plánovali.....Já přiznávám, že začátky byly horší. My vstáváme každý den ve čtyři, v půl páté, ale člověk si zvykne.

A co z hlediska státu? Je mateřská dostačující?

Kdo by nechtěl víc peněz, že? Ale já si nestěžuju. S manželem na to bez problémů stačíme. Sama bych to neutáhla, ale takhle s tím problémem nemáme.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 6: Vladěna, 42 let – 3 děti: 25 a 23 let a 2,5 roku***Co Vás přivedlo do Mateřského centra?***

No, tak určitě mě přivedla potřeba naučit dítě být s kolektivem. A taky proto, že už sama začala vyhledávat děti.

Cítíte potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

No, já myslím, že určitě. Když se sejde pár ženskejch s dětma, tak se vždycky stočí řeč na děti, na výrobky, na léky a na takový věci. Na jídlo... kolem dětí si ty informace předávaj pořád.

Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

No, já, díky těm dvěma starším dětem co mám a co už sou dospělý, s tím problémem nemám. Taky mám mámu v místě a tak když potřebuju, tak pohlídá. Na ty první dvě jsem byla sama, takže jsem všechno vyřizovala s nima, takže mně kolikrát ani nenapadne, že bych si měla zařizovat nějaký hlídání – popadnu ji na kočár a jedem.

A co večer? Můžete si někam vyjít s manželem?

Večer nikam nechodím. Člověk to tak bere, že já už jsem si ty svoje večery vybrala dlouho před tím, než jsme ji měli. Vlastně jsme mohli chodit, kam jsme chtěli, protože děti byly velký a tak teďka už je člověk takovej... Když chci jít ke kamarádce a potřebuju si pokecat, tak jdu v 5 hodin, abych byla večer, když jde spát, doma. To si nechceme nechat ujít... ani jeden.

Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu?

Já musím říct, že moje zaměstnání na mě žádný další nároky na vzdělávání neklade. Samozřejmě jsem uvažovala o nějaké rekvalifikaci, třeba o kurzu

ošetřovatelství. Ale právě protože jsem doma na mateřský, tak je to finančně naprosto nezvládnutelný. Ten kurz stojí 5 000.

A vy se nebudete vracet na svoje původní místo? Zaměstnavatel Vám nedrží místo?

Já jsem pracovala v Mikrosilonu v Bechyni a právě, že se budu na to místo vracet, ale já jsem uvažovala o tom kurzu, že bych si ho udělala a jezdila bych pomáhat kamarádce, která už si ho udělala, protože to by mě bavilo.

Takže považujete další vzdělání za důležité?

Já bych jako tím vzděláním ani nechtěla mířit někam vejš, ale spíš bych si ráda rozšířila obzor.

Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete? Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

Možná je to tím, že jsem měla ty první dvě děti hodně brzo, tak to teď beru úplně jinak. Člověk se diví, jak rychle to uteče, jak je vlastně krátká ta doba kdy ty děti sou u vás doma. Takže teď času nelituju, večer se nejdeme dívat na televizi a chodíme s ní spát, protože nám večír vypráví. Tu televizi člověk oželí, když si uvědomí, že těch pár let, kdy o vás to dítě stojí, strašně rychle uteče. Člověk všechno si uvědomuje, i to, co se od Vás naučí.

Máte pocit, že se na mateřské dovolené dostatečně realizujete?

No, já musím říct, že asi jo, protože já jsem zase našla věci, na který jsem neměla čas, když jsem chodila do práce. A vzhledem k tomu, že už také máme vnoučata, tak jsem taková babička aktivní, kam se můžou dát děti na prázdniny. Já musím říct, že se nenudím.

Jak se cítíte oceněna v roli matky ze strany rodiny, manžela? A co z hlediska státu?

Já myslím, že když mateřská nemůže opravdu pokrýt náklady moje a toho dítěte, tak je to málo. Na ty koníčky pro to dítě to nestačí. Taky nemusíme investovat tolik do oblečení, vzhledem k tomu, že se v rodině hodně podědí, ale na nějaký plavání, na nějaký cestování s těma dětma opravdu není.

No a co se týče manžela, tak dokud jsme chodili s manželem oba do práce, tak jsme se o práci v domácnosti dělili, ale s tím dítětem se to mění. Hřeší na to, že

jsem doma a uvařím a uklidím. Taky je smůla, že v práci je teď deset hodin a přidali jim směny, takže je rád, že přijde domů a já už po něm ani nemůžu nic moc chtít. Já jsem ráda, že se věnuje té malé. Ale musím říct, že se to tak pomalu nenápadně mění, že všechno doma dělám jenom já a ani nevím, kdy se to tak změnilo, ale už je to po těch 2 a ½ letech znát.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 7: Marcela, 29 let - 1 dítě 16 měsíců

Co Vás přivedlo do Mateřského centra?

Mě sem přivedlo doporučení od kamarádky. Já zrovna nejsem člověk, kterej by vyhledával společnost, ale chtěla jsem, aby Silvinka byla od počátku mezi dětičkami, aby si zvykala a nebála se jich.

Cítíte potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

Tak určitě to dělám, já si je i vyhledávám na internetu, v různých internetových diskuzích, třeba teďka máme hodně problémy s jídlem, takže o tom. Nebo hodně s kamarádkami o tom povídám, ale takhle když si povídáme, tak si povídáme právě jenom o dětech a já si na tom internetu najdu i jiný věci, který mě zajímají a tak, no.

Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Tak já mám obě babičky v Týně, ale i tak, když něco musím vyřizovat, tak je to ve spěchu, protože Silvinka pláče, když odcházím, je ještě takovej závisláček, takže i když mám zajištěný hlídání, tak je to takový jako rychle někam dojít a zase se rychle vrátit.

Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu?

Já bych se sice mohla vrátit do supermarketu, kde jsem dělala pokladní před mateřskou, ale nevím, jestli by mi vyšli vstříc a zkrátili by mi pracovní dobu. Ale jako takhle. Já jsem vždycky chtěla pracovat jako někde v nemocnici nebo pomáhat lidem třeba doma nebo tak, to by mě bavilo, ale nevím, jestli je na to nějaký kurz, nebo jak na to.

Takže byste byla ochotná absolvovat nějaký rekvalifikační kurz?

To určitě ano. Já si myslím, že vzdělání je pro člověka důležité v každém věku a nikdy nevíte, co se vám může hodit. Já bych se taky chtěla vrátit k angličtině. Chodila jsem na kurz před Silvinkou a doufám, že už bude schopná zůstat doma s tatínkem. Ale zatím to moc nevidím. Zatím pořád hrozně brečí, když někam jdu.

Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete? Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

Dnes už se na to dívám s úsměvem. No, byla to opravdu velká změna! Než se Silvinka narodila, představovala jsem si to růžově. Vůbec jsem si to neuměla představit. Nic jsem nestíhala. V noci se nevyspím, ale neměnila bych. Prostě jsem si neuměla vůbec představit, že je to opravdu na celý den, na celých čtyřadvacet hodin. Ale je to krásný. Náročný, ale krásný.

Takže máte pocit, že Vás mateřství i nějak omezuje v seberealizaci?

No, tak se to asi nedá říct. Jako musí se člověk vzdát i nějakého pohodlí, na který dřív byl zvyklý, ale zase to přinese jiný možnosti, kontakty s jinými lidmi a za to jsem ráda. Nemám pocit, že by mě to nějak omezovalo, jsem ráda, že jsem s malou mezi lidmi, protože jak už jsem říkala, já sama se moc neumím seznamovat. Takže asi je to i v něčem omezování, my jsme třeba hodně cestovali nebo tak, ale tohle je taky hezký...vyváží to,... to dítě převáží všechny tyto věci. Je to takový naplnění. Že konečně bude mít člověk i možnost starat se o někoho druhého, někoho vychovávat.

Jak se díváte na podporu rodičů s malými dětmi ze strany státu?

Tak díky manželovu dobrému platu si můžeme dovolit, co potřebujeme, třeba plavání nebo můžeme jet třeba na dovolenou, ale kdybych měla vyjít jenom z mateřské, tak to by bylo hodně, hodně málo, to nevím....

Takže co by měl podle Vás stát udělat?

Tak asi by měla být mateřská vyšší? Nevím.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 8: Jaroslava, 35 let - 2 děti: 5 let a 1,5 roku

Co Vás přivedlo do Mateřského centra?

Já jsem k Vám začala chodit na angličtinu při první mateřské. Elišce se tu moc líbilo a tak s malým jsme začali chodit hned, jak přestal spát dopoledne.

Cítíte potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

No to určitě. Když se můžou ty maminy sejít a popovídat si o dětech tak je to dobrá věc. Třeba když je nějaký ten problém a některá, co už se s tím setkala, tak může třeba poradit, tak to je dobrý.

Takže Vám některý rady pomohly?

No, to určitě.

Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Hlídní. Ale není to až zas takový problém, protože i když manžel dělá na směny, máme blízko babičku a ta pohlídá. Nebo si to musíme dobře dopředu naplánovat, aby měl manžel volno.

A co večer? Můžete si někam vyjít s manželem?

Můžeme, ale samozřejmě, že to není už tak často jako dřív, ale jednou za čas, zase nám pohlídá babička.

Využila byste hlídání v mateřském centru?

Využila, kdybych neměla jiné řešení, tak bych to ráda využila.

Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu?

Určitě. Proto jsem k vám chodila na angličtinu a je fakt, že jazyky potřebuju pro svoji práci, takže jsem s ní rozhodně neskončila a musím si oprášit i němčinu.

Vy jste pracovala jako dispečerka v dopravní firmě?

Ano.

Počítáte s návratem na původní místo?

Počítám. Už příští rok v dubnu.

A budete pracovat z domova nebo půjdete klasicky do práce?

Budu jezdit do práce a malý bude u babičky.

Jaký je důvod Vašeho dřívějšího návratu do práce?

Tak první důvod je finanční, protože splácíme hypotéku na barák a taky v dnešní době by to místo později nemuselo být, takže to je hlavní důvod.

Ale já taky nejsem typ člověka, který vydrží doma několik let a toto je už druhá mateřská, takže už se i těším do práce. Tak nějak je to i jedno s druhým.

Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete? Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

To se nedá hodnotit pozitivně nebo negativně. Tak děti v něčem omezují, něco s nima nejde dělat tak jako dřív, ale člověka to ...obohatí a dá mu to něco jiného, něco víc.

Máte pocit dostatečné seberealizace? Nebo potřebujete k seberealizaci ještě i tu práci?

No, tak to taky. Protože když je člověk doma dlouho, tak si myslím, že blbne. Když si vezmete třeba práci na počítači, tam se to mění tak rychle, že když teď přijdu do práce, tak budou všechny programy jiný.

Jak se cítíte oceněna v roli matky ze strany rodiny, manžela?

No, tak s manželem se staráme oba dva. To u nás tak nějak funguje, že se snažíme oba.

A co z hlediska státu? Jak by měla podpora rodin podle Vás vypadat?

To je taky zapeklitá otázka. No tak ta mateřská na ty tři roky ty potřeby, co má matka a dítě, úplně nepokryje. Takže jako jediný příjem rodiny by to bylo nedostatečný. Jinak je dobrý, že se dá při mateřský přivydělat kolik chce, no.

Máte dobré zkušenosti se zkráceným úvazkem?

Já jsem pracovala při první mateřský z domova. Zaměstnavatel stál o to, abych pro něho pracovala, takže mi takhle vyšel vstříc. Jo, to bylo dobrý, no.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 9: Zita, 31 let – 2 děti: 2 a ¾ roku, 8 měsíců

Co Vás přivedlo do Mateřského centra?

Zvědavost. Chtěla jsem se seznámit. Já jsem přistěhovalá, a dokud jsme neměli děti, tak jsme se dost stýkali i s přespolními známými, ale teď je dobrý znát se i

s maminkami, které potkávám na pískovišti. A o mateřském centru mi řekl pan farář, když jsme vyřizovali křtiny.

Cítíte potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

To určitě. To je téma, kterým přece žijeme a je dobrý získat informace, nebo i pomoc.

Pomohly Vám nějak informace nebo zkušenosti od jiných návštěvnic mateřského centra Sluníčko?

Pomohly a dokonce dost zásadně. Vlastně díky besedě tady u vás jsem se seznámila s Evou (*fyzioterapeutka, která v mateřském centru pořádala besedy ze svého profesního oboru v době, kdy mateřské centrum navštěvovala - pozn. aut.*) a ta mi pomáhala s malým cvičit Vojtovu metodu, když jsem byla těhotná.

Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

Když mám něco vyřídit s oběma kluky. Když chovám malýho, nemůžu uhlídat většího. Nejlepší je, když můžu jít k doktorovi jenom s jedním.

Jak máte zajištěné hlídání?

Někdy se to dá naplánovat podle manžela práce, ale vždycky to nejde. Proto využívám hlídání u vás v mateřském centru. Pokud jedu na nějaké větší vyšetření se sebou, tak to musím zařídit hlídání u mamky. Protože jezdím do Prahy a to je na celý den. Prostě s dětma je to samé plánování, pak onemocní a je to v pytli!

Je pro vás problém hlídání večer? Třeba kdybyste chtěli jít s manželem někam do kina nebo na ples?

To je. To teď se dvěma dětmi prakticky ani nejde. Rodiče by si kluky vzali, ale Ondra je zvyklý jenom doma a u babičky nechce spát. Takže by jediné musela mamka přijet a přespat u nás a to už je složitý a zatím jsme to ani neudělali. Já jsem se snažila sehnat studentku na hlídání, už když jsme měli jenom jednoho a stejně jsem žádnou hlídací agenturu, která by přijela hlídat do Tejna, nesehnala. Nakonec mi hlídala sestra od kamarádky, ale to byla náhoda, že tady byla. Teď už to se dvěma dětmi ani neřeším, prostě nikam nechodíme. Anebo každý zvlášť. A to jsme chodily před mateřskou s manželem do tanečních! Tak snad to

nezapomeneme, než budou kluci moct občas na víkend k babičce. Zatím Ondra odmítá spát kdekoliv jinde než ve své posteli.

Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu?

Považuji. To považuju, ale tím to končí... (směje se). Teď jsem ráda, že zvládám domácnost a kluky a večer padnu a spím. Takže vzdělání je momentálně na druhé koleji. Ale určitě mám v plánu začít s angličtinou, pokud začne od září kurz tady v mateřském centru, tak už se hlásím dopředu.

Vy jste ale pracovala i při mateřské?

To ano. Když jsem měla jenom jednoho. Když byl maličký, tak hodně spával a tak jsem pracovala z domova.

Měla jste zkrácený úvazek?

Ne, pracovala jsem na plný! Teda, bylo to složitější. Když se malý narodil, začala pracovat na kratší úvazek, protože jsem měla strach, jak to budu stíhat. Já jsem pracovala z domova už před mateřskou, takže se mně ten zkrácený úvazek vůbec nevyplatil. Šéf byl zvyklý, že jsem před tím práci z domova stíhala, tak ho ani nenapadlo, aby část mojí práce dal někomu dalšímu, když teď dělám za míň peněz! Tak jsem si vzala zase celý úvazek. Ale teď už se to se dvěma dětma nedá stíhat, takže teď nepracuju.

Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete?

Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

Naplňuje plně! Nic jinýho nedělám od rána do večera (*směje se*). Ale ano, jsem ráda, že mám děti. Obzvlášť v mé situaci. Před 20 lety žena s mojí nemocí nemohla na těhotenství ani pomyslet a já mám dokonce 2 děti. Myslím, že je to opravdu to nejlepší, co mě v životě potkalo.

A co ocenění ze strany státu? Oceňuje Vás stát dostatečně?

Jako finančně? Já mám tu zrychlenou variantu, takže to jsou dobré peníze, ale když po dvou letech budu potřebovat začít pracovat, neseženu hlídání. Starší syn bude mít v dubnu tři a ředitelka ve školce mi řekla, ať se školkou do září nepočítám. A až budou mladšímu dva, tak budu mít stejný problém. Vlastně větší, protože jesle tady nejsou. A přitom by stačilo, aby mohl chodit do jeslí třeba

tříkrát týdně na dopoledne, to už bych toho udělala dost a zbytek bych už zvládla po večerech.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor č. 10: Lenka, 29 let – 1 dítě 2,5 roku

Co Vás přivedlo do Mateřského centra?

Doporučení od kamarádky.

Cítíte potřebu sdělovat si zkušenosti a konzultovat je s ostatními rodiči?

Ano. To je určitě dobrý. My máme problémy s jídlem, syn je alergický na vaječný bílek, takže informace ohledně speciálních potravin nebo obchodů, ty my „sbíráme“.

Co Vám dělá největší problém při vyřizování Vašich osobních záležitostí (lékař, úřady)?

No, jako v podstatě žádný. Protože máme v Týně obě babičky a manžel má práci vlastně přesně časově danou, takže se můžeme vždycky domluvit.

Takže v tom žádný problém nevidíte?

Ani ne. A i když někam přijdu s dítětem, tak všude byli zatím tolerantní, takže ne.

Považujete za důležité další vzdělávání, abyste po mateřské dovolené byla připravena na návrat do pracovního procesu?

Považuji to za důležitý, ale ne že bych to dělala, protože to že jsem část mateřský strávila prací na částečný úvazek a část úplnou prací, tak teď se věnuju jenom synovi a případně ještě uvažuji o angličtině. Před nástupem do práce si budu muset zopakovat práci na PC, budu se muset do toho dostat. Protože ty požadavky na práci s počítačem se pořád zvyšují. Když jsem psala diplomku, tak bylo všechno jiné než dnes a za nějaký ten rok to bude zase jiné.

Jak Vás naplňuje rodičovská role? Máte pocit, že se dostatečně seberealizujete?

Cítíte se dostatečně oceněna v roli matky?

Teďkom momentálně úplně. Teď bych nic jiného opravdu dělat nemusela.

Jaký je postoj manžela teď, když jste doma a vychováváte syna?

Manžel je takovej, že opravdu chápe, že doma je hodně práce a ne, že by měl potíže něco doma dělat. Takže takhle jo.

Je ocenění Vaší práce jako matky státem dostatečné?

Právě si jako uvědomuju, že vlastně máme jednu z nejdýl placených mateřských, že příspěvek je poměrně vysoký. Takže bych řekla, že je to taky v pořádku. Neumím posoudit třeba situaci matek samoživitelek s více dětma. Ale takhle když jsme na to s manželem dva, tak to není problém.

A vy jste pracovala na částečný úvazek. Myslíte, že by to přivítaly i ostatní maminky?

Já myslím, že by to bylo dobrý. Co jsem mluvila i kamarádkami, všechny by to přivítaly, že by po mateřské mohly mít zkrácený úvazek. Já bych po mateřský taky chtěla na částečnej, i když počítám, že to bude míň peněz. Jenže těch pracovních nabídek je strašně málo.

Děkuji za rozhovor.

ABSTRAKT

MORAVČÍKOVÁ, J. *Služby na podporu fungující rodiny a ukázka jejich realizace v činnosti mateřského centra Sluníčko*. České Budějovice 2010. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce H. Machulová.

Klíčová slova: mateřské centrum, mateřská dovolená, rodičovská dovolená, rodinná politika, zařízení prevence sociální izolace, volnočasové aktivity pro rodiče s dětmi, sociální práce s rodinou

Práce se zabývá službami na podporu fungující rodiny. Jako příklad realizace je zde popsána nabídka služeb mateřského centra Sluníčko při Farní charitě Týn nad Vltavou. Teoretická část se zabývá současnou situací rodin s dětmi do 5 let věku, jejich nejčastějšími problémy, se kterými se při zvládnání rodičovské role setkávají. Dále se zabývá volnočasovými aktivitami na podporu rodiny. Praktická část obsahuje rozhovory s pravidelnými návštěvnicemi mateřského centra Sluníčko. Cílem této sondy je zjistit, zda nabídka služeb mateřského centra Sluníčko dokáže reagovat na nejčastější problémy a překážky. Díky nim se návštěvnice mateřského centra Sluníčko při každodenní péči o malé děti mohou dostat do nepříznivé situace, která ohrožuje jejich rodičovskou roli a vede k izolaci od okolního světa.

ABSTRACT

Services for the support of functional family and the demonstration of their realization of the work of maternal center Sluníčko.

Key words: maternal center, maternity leave, family policy, facility for prevention of social isolation, leisure activities for parents with children, social work with family

The work deals with services for support of functional family. As an example of realization there is described the offer of the services of the maternal center Sluníčko at Farní charita Týn nad Vltavou. The theoretical part deals with current situation of families with children up to all of five their most frequent problems which they can run up against when managing the parental role. The study also focus on leisure time activities for support of the family. Practical part contains interviews with regular visitors of the maternal center Sluníčko. The goal of this probe is to find out if the offer of the maternal center Sluníčko is able to react to the most common problems and obstacles. Due to them the visitors of the maternal center Sluníčko can get to an adverse situation that threatens their parental role and leads to an isolation from the surrounding world.